

ബന്ധനാ പട്ടിക

മുൻപത്തെ

ახალი თარგმანი

ნიკოლო მაკიაველი

მანდრაგორა

თარგმნა ბადრი ჭოხონელიძემ

მომხმელნი პირნი:

კალიმაქო
სირო
მესკრე ნინა
ლიგურიო
სოხტრატა
ტიმოთეო (მერი)
ქალი მრევლიდან
ლუკრეცია

კანცონა¹

(რომელსაც მღერიან ნიმფები და მწყემსები)

რადგან სიცოცხლე შთაგრდება ადრე
და რადგან ქვეყნად მოკვდავად ვიშვით,
და რადგან წვალბს ადამის ჯიშში, --
მოდით, წვალბა ვაქციოთ ლხინად
უკვე ჩავლილი დღეების ხათრით!
თავშეკავებით სავსეა ვინაც,
მან სიყვარულის არ იცის ყადრი,
მისთვის უცხრა სიამეც, მადლიც
და თვით სიამეც და აი, ასეთ
უბედურ დღეში არის და წვალბს
ადამიანი ცხორებას გზაზე.

რომ არ გქონოდა სევდასთან ძმობა,
მიტომ ვარჩიეთ ცხორება მშვიდი,
ბუნებამ მომღუნე ნიმფებად გეშობა, --
ჩვენი სიცოცხლე ლხენაში მიდის,
ხარკივით მოგვაქვს მუსიკა დიდი
და სიმღერებით ქველას ვაუწყებთ,
რომ სიხარული გვინდა მიუძღვნათ

ძვირფას სერობას დღესასწაულზე,
ჩვენ ძლიერ გვიყვარს სახელი კაცის,
ვინც გზას გვინათის, როდესაც ბნელა,
კაცთა ხსენისათვის ვინც უვარზე აცხვს
და ცაში მაინც ავიდა მხსნელად
ვადილოთ იგი, ვადილოთ ყველამ,
ასეთ ბედისთვის და ასეთ დღისთვის,
მას ვუმაღლოდეთ, სულ ვუმაღლოდეთ,
რადგან ის ასეთ ცხოვრებას კვიძღვნის.

პროლოგი

ღმერთი გუფარავდეს, თუ არ განგესჯით ძალიან მკაცრად!
არც ჩვენ დავრჩებით ვალში,--
გაგაზლისებთ, ხიზალისის თუ ხართ მღოშელი,
პო, ბატონებო, თუ მოგვისმენით, ხმას თუ არ დაძრავ,
ჩვენ მოვიკვებით მაშინ
ერთ საოცრებას, ცოტა ხნის წინ მოხდა რომელიც.
თქვენ წარმოდგენის სახეა მოგვლით,
რაც დაგვიწყებთ დარდას და დაღლას.
ფლორენციაა თქვენს თვალწინ ახლა.
იყო შემთხვევა: ჩვენს სპექტაკლებზე -- ავტორის ნებით --
რომსა და პიხას სიცოცხლისგან დაცვაჲდა ყბები, --

აქ ყმაწვილქალის ნასწავლი და მოხუცი ქმარი
ცხოვრობს და დარდი სახიდან უჩანს, --
შვილი არა ჰყავს და საშველს ეძებს.
იქით ქუჩაა -- იმ კუთხეში, რომელიც არი
ცნობილი, როგორც მიჯნურთა ქუჩა, --
ვინც იქ დაეცა, ვერ დგება ხეზე.
პოდა, დაიწყო ამბავი ესე:
აქ უცებ იცნობ პრიორს თუ აბატს,
რადგანაც მოსავს მამაია კაბა,
ტაძარში ცხოვრობს და აქ იგი კაიხანს გასტანს,
ღამშვიდობება აღრე თუ არ მოგვიწყებს მახთან.

ხალხ მთავარ გმირს -- კალიმაქო ვადინის ბინა
უჭირავს ტაძრის მარცხნივ და იგი
ისეთი კარგი ყმაწვილია -- თავს ვერცან აღრიის,
თავის წოდების მეგობრებსშიც მხესავით ბრწყინავს
და პირველობის კვერთხსა თუ გვირგვინს
მას უთმობს ყველა, -- ის პარიზში ცხოვრობდა აღრე,
აქ მის სიყვარულს ვნებთან სატყრით
სატრულობს ერთი ყმაწვილი ქალი,
პო, მაგრამ ვაი იმ ქალის ბრალი! --
მოტყუებული დარჩა მისგან. მე მინდა სხვა რამ, --
მე მინდა, ერთხელ თქვენც მოტყუდეთ იმ ქალის დარად.

პიესას პეჟია მანდრაგორა, -- აქ ავაკება
არ მოვიხდებათ ახრთა ფერდობის,
მისი ავტორი როდი სლართავს სიტყვების ძაფებს, --
არ დაგჭირდებათ განმარტება მათ ვასაგებად.

და თუ სპექტაკლით ვერ გაერთობით, --
უკან გიბრუნებთ ფულს ავტორი და პასუხს აცხვს.
სწავლული კაცი -- ჭკუით ღარიბი,
მონა -- ცბიერი, განა არიფი,
ბერი, რწმუნისგან რომ სურს გაქცევა, --
გამომყავს თქვენდა თავშესაქცევად.

მსუბუქ სუბრობებს, თუ გახსოვთ ცუდად,
ნუ გაიხსენებთ დღესვე;
მათ ის იხსენებს, ვინაც ბრძენად გახდომას ლამობს, --
შეუნდეთ იმას, რადგანაც უნდა --
ფუფე აზრების თესვით
მწარე დღეები გადაექცეს ტკბილად და ამოდ.
სწორედ ამის გამო
ფუჭი მისი აზრი სრულიად,
და ამიტომაც აკრძალული აქვს
სხვაგან გამომხდეს ისე, როგორც არის საჭირო
და მისი ღვაწლი რაღამ უნდა გამოაჩინოს!

მისთვის ჯიღღაო ის, რამ მის წინ მღუმარედ სხედან
და სიტყვის მახვილს არავინ იქნევს,
მის წინ სიცოცხლე ვერ ბუღავენ ამდენი წელი...
მართალი უთქვამთ, რომ დაიხშო გზა წვეთა დღეოა,
ჩვენი დროც მიტომ განუღებო იქნებ,
გმირობას, რითაც ამოყობდა სამყარო ძველი!
ის წერს კანონებს ხისხლიან ხელით,
რაც თვით კლდეებსაც ბურღავს და ღუნავს,
და ვინ გაიღებს ნივთსა და უნარს,
თუკი ყველაფერს -- მუსიკას თუ პოეტურ სიტყვას
წაიღებს ქარი ან დაახრზოს წვიმა და სეტყვა!

თუ თქვენ გგონიათ, უწმაწურ თქმებით
მას აწუნებთ და მიტომ
ამბობს, ციხეში ჩავამწყვდევეო ამისთვის ყველას,
მაშინ მისმინეთ: სუყველა ცდებით, --
ის ბილწსიტყვაობს თვისთან,
გაჩენილია უწმაწური სიტყვების მთქმელად.
პოდა, თქვენ სულარ ელვადეთ,
რაზან გახრდილა დას-პრაზე --
არავინ არ სცნობს ამ ქვეყანაზე,
თუმცა მზადაა ემსახუროს ყოველ გარეგანს,
ვინაც მანტიის ღირსეულად ძალუძს ტარება.

იბილწსიტყვაობს მსურველებმა! რას ვეღოთ მათგანს
ჩვენ კიდევ საქმეს მიეხედოთ ისევ --
ჯობია სულარ ვაფარებლებთ სპექტაკლის ღოდინს.
აზრებს ანგარიშს ნუ გავუწევთ, ფუჭია რადგან, --
ჩვენ ურჩხულს უფროთობთ, რომელიც ცისქვეშ
არ არი, ანდა ყოფილა როდის?
პა, კალიმაქოც აქეთვე მოდის,
მოპყვება ხირო -- მსახური მისი,
ჩვენი სპექტაკლის გმირთა ისიც,
მათგან გაივებთ, თუ რა არის ამ ამბის ბალო,
მე კიდევ ამით, ბატონებო, ვამთავრებ პროლოგს.

ბირველი მოქმედება

ბამოსვლა პირველი

კალიმაქო და სირო

კალიმაქო - შეგრძედი, სირო, საქმე მაქვს შენთან.

სირო - დიახ, ბატონო.

კალიმაქო - გაიკვირებდი, რომ მივატოვე უცებ პარიზი. აქედ უქმად ვარ მთელი თვეა, უაზროდ ვგზოვრობ.

სირო - რაც მართალია, მართალია, მიკვირებს, ბატონო.

კალიმაქო - იცი, გენდობი. ისიც იცი, საიდუმლოს შეგძლებ შენაზვას. მაგრამ არსებობს ისეთი რამ იდუმალი, რაც შენშია, რომ თუ არ დაგცდა, სჯობს ჩაგუბდეს კაცისვე ხელში, აი, მიზეზი, რომ ვერ გითხარი, ჯერ ვერ გაგიტყდი, აწი კი მინდა ერთგულება შენი მიჩვენო, დროა გაგენდო-დაჯექი და მისმინე წყნარად.

სირო - შე მსახური ვარ, თანაც ვიხი? თქვენი, ბატონო, მსახური კიდევ მოვალეა, რომ ემსახუროს ბატონს თავისას. არც რამ იკითხოს, ჩაემიოს აროდეს არას. და თუ დამერთმა ქნა, გამოუტყდა ბატონი მისი და თანაც თუკი დახმარების თხოვს ხუნი, უნდა გაგელდეს, მოინდომოს, ცეცხლს მიხუტეს თავი - ყველა ხურვილი აუხრულეს ბატონს თავისას. ასე ვგზოვრობდი, ასე ვგზოვრობ, ასე ვიგზოვრებ.

კალიმაქო - ვიცი და მჯერა, მიტოვებ მაქვს იმედი შენი. ბევრჯერ გსწენია ეს ამბავი, მაგრამ ერთხელ კიდევ მისმინე. ჩემმა მშობლებმა, შენ კი იცი, მიმატოვეს ათი წლის ბავშვი და გაემგზავრნენ, საიდანაც არ ბრუნდებიან. შე ამის შემდეგ წამოყვანეს პარიზში და ოცი წელი იქ გაატარა. ეს ის დრო იყო, მეფე კარლოზი იტალიას ფეხქვეშ თელავდა, სწორედ ამიტომ პარიზიდან აქეთ წამოსვლა არ მიდიქრია. ვიყავი მშვიდად, უზიფათოდ მიქროდნენ დღეები.

სირო - მართალსა ბრძანებთ, ეს ასე იყო.

კალიმაქო - აქ სამშობლოში არაფერი არ დავიტოვე. ეს სახლი შემჩრა. სხვა ყველაფერი მიმოვიყიდე და ის ფული მაცხოვრებდა იქ, შორეთში, აგრე დაღწენით.

სირო - ესეც ხომ ვიცი, რომ ასეა.

კალიმაქო - დრო ბევრი მქონდა, არც მივირდა, მაგრამ ამ დროს კი არ ვფლანგავდი - ნაწილს ვაზმარდი განსწავლას და მეგნიერებას. არ დაგიმალავ დროსტარებაც არ მომიკლია. არცა საქმეებს ვივიწყებდი და ეს სამივე ერთმანეთის ზეგმეულედად მივხებდა ყოფას. არც არავინ მყავდა მომურნე და არც ვიხი მშურდა. ყველას ვუყვარდი, მეც ყველასთან ვიყავი მშურად. ო, რა დრო იყო, რა სიმშვიდე.

სხვა ფერი ედო მაშინ ჩემთვის აიხს და დაიხს. ახლად ვხვდები, ხიტყვა „წყენა“ არ მსმენია თურმე არვისგან, მეც არ მცოდნია მნიშვნელობა ამა ხიტყვისა.

სირო - კი, ასე იყო, ჩემო ბატონო.

კალიმაქო - მაგრამ სილაღე ამა სოფლად ვის შეგრძენია. არც მე დამინდო ბედისწერამ; ერთ მშვენიერ დღეს ვინმე კამილო გვარად კალფური ეწვია პარიზს და მეც შეხტუმირა.

სირო - კი, ასე იყო, ჩემო ბატონო.

სირო - მგონი, ვიყნობე მიზეზი თქვენი შედონებისა.

კალიმაქო - და მოუხშირა ამ კალფურს ჩემთან სტუმრობას, როგორც ყველა ფლორენციელმა. ვსაუბრობდით გათენებამდე, მერე რას არ გადავწყვედობდით, ამ მთისას და იმ პარიზას მივედებოდით. და ერთხელ ისე დაგვათენდა, რომ ვერ შევთანხმდით, და ვერ მივაგეთ ბირველობა სილაძაზე მანდილონის - იტალიელის თუ ფრანგისას. ბავშვი ვიყავი, იტალია რომ მივატოვე, ამიტომ ვერას გაგებდავდი და ვიტყვოდი ჩვენს მადონებზე. და რა თქმა უნდა, ქალი ისევე ფრანგი ვარჩიე. ერთიც მომეძნო ფლორენციელი. აქ კი გაგზავნა ეს კამილო გვარად კალფური, შემოგვიტია დავეშვათ მთელი იტალიის საქალგეთი მანინჯილო, ეს დავეშვათო, გაგვიცხლდა ჩვენი კალფური, მაგრამ შე მყავსო ნათესავი, ვინც მარტოდმარტო აიწონის საფრანგეთის მთელ ლამაზებსო.

სირო - ახლა კი ვხვდები, ნამდვილად ვხვდები, რამია საქმე.

კალიმაქო - მესერე ნინა აგებება გვარად კალფური; ვინც ასე გვიქვს ვინც მარტო-მარტო გადაწონის საფრანგეთის მთელ სილაძაზე, სწორედ ნინასი ყოფილა ცოლი. ოო, რამდენი გვიქო იმ დამეს კამილომ მადონა ლუკრეცია, რამდენი გვიქო. ხულგანაბული თუხმენდით ყველა, ყველამ ჩვენთვის წარმოვიდგინეთ ქალი შემკული ხიტურფითა თუ სათნოებით. ვერ მოვისხვეს იმ დღის მერე, ვედარ გავეძლი, რომ არ შენახა. აღარაფრად აღარ ჩავაგდე არც ომი, არცა უბედურება და მოვამურე იტალიას. ვნახე მადონა. გამოგიტყდები, მოხდა ის, როცა ყოველი ქება ფერმკრთალი და უხუხუტრია ხინამდვილესთან. ეს რა ვიზილე, ეს ვინ იდგა ჩემთან ხულ ახლოვ, ამიტომ, ვვიცავ, აღარაფერს აღარ დავიდევი, მადონა ჩემი უნდა გაზდეს.

სირო - ნეტავი ადრე მომეხშირა ეს ყველაფერი. რჩევა, რომელიც მე შემეძლო პარიზში მეთქვა, ახლა ნამდვილად უძლურია, ფასი არა აქვს.

კალიმაქო - შენ ვდები, კარგო. რჩევა შენთვის არ მითხოვია. მე მხოლოდ გული გადავაყოლე და უფრო მეტად მომიკიდა მადონას ტრფობა. და კიდევ ერთი, მზად იყავი ყოველ საქმეზე, საითაც გიხმობ.

ხირო - მე მარად მზად ვარ, მენდეთ ბოლომდე, მაგრამ რაიმე იმედი გაქვთ ამა საქმისა?

კალიმაქო - ვაი, რომ არა. ან ძლიერ ცოტა. თვით ბუნება ამ ქალისა არ მამდევს იმედს. სპეტაკი არის ლუკრეცია, სიყვარულშიც გასწავს ძალზედ გამოუფრდელი. თან კიდევ ქმარი. ფულით ხავსე, მოსიყვარულე, ერთგული ქმარი. ფეხქვეშ ვგება, უსრულებს ყოველს, რასაც მადონა გაიფიქრებს. ასაკში ვია, მაგრამ არ გავს დაფრევილ ბებერს. ბედი არ გინდა, არც ვინმე ჰყავთ ნათესავი თუნდა ახლობელი. ან თვითონ ხადმე დადიოდეს, მათთან ხერობამ კი მოგჭამა ტირი. აზრი არა აქვს იმის ცდასაც მსახურს მივუდგე, ყველა ეგრძალების მადონას და კრთის მის წინაშე.

ხირო - კი მაგრამ, მაშინ რას აპირებთ?

კალიმაქო - რაც საქმე მეტად უიმედოა რჩება რადაცა, რომელიც სადღაც შორს მაგრამ მაინც ციმციმებს, გათბობს.

ხირო - კი მაგრამ მაინც რა აციმციმებს ასე თქვენს იმედს?

კალიმაქო - არის ორი რამ. მესერე ნინა ფლორენციაში ცნობილია თავის ხიშტერით. და ამ საქმეში პირველობას ვერც კერავინ შეეცილება, თუმცა ეს ამბავი ხელს არ უშლის იყოს დოქტორი. რაც მთავარია - ექვსი წელი უშვილობა, ვის აღარ შესძრავს. შემკვიდრე უნდა ცოლსაც და ქმარსაც. ამაში კი საკვირველი არაფერია. შითუმეტებს, მათ ქონება თავზე გადახდით.

ხირო - თქვენ სხადეთ რამე, თუ ჯერ იხეც გეგმავთ მომავალს?

კალიმაქო - ვეცადე, მაგრამ იხეთს არაფერს.

ხირო - მაინც?

კალიმაქო - არ გეხწავლება ლიგურიო, ჩვენთან რომ დადის ხადილად, გახშირად ადრე მამულობით გაჰქონდა თავი, ახლა ბურობას დასტყუებს ვინმეს და ცხოვრობს ასე. სიტყვა პახუნში არ ეშლება ჩვენს ლაგურიოს, ამიტომ არის, მესერე ნინა არ იმორებს იმას გვერდიდან. ლაგურიოსაც ეს უნდა და, რა თქმა უნდა, არ ხჯერდება სუფრების გამლახს. სშირ-სშირად ფულისაც, საკმაო თანხას ხესხულობს მასვან. როცა გავანდე ჩემი სურვილი ლიგურიოს, მომსახურეო, ასე მითხრა, ჩემი თავი გენაფალობო.

ხირო - მაინც უფრთხილდით. მოგვხსენებათ, უძღები კაცის ხანდო არ არის.

კალიმაქო - ეს კი ახვა. მაგრამ კაცი, თუნდაც უძღები, რამეს მოელის, შითუმეტებს, შენც თუ აღუთქვი, მაშინ გქონდეს მისი იმედი.

ხირო - მაინც რა გიოხრათ, რას დაგბინდათ?

კალიმაქო - რას დაჰპირდა და, ვეცდებიო დავითანხმო მესერე ნინა, ზღვისპირს ეწვიოს ვარდობის თვეს ცოლთან ერთადო.

ხირო - მერე ეს თქვენთვის რა ხერია?

კალიმაქო - აბა, რას ამბობ. იქ ზღვისპირზე სხვა ვნება ცმუკავს, სხვა ხიო დაჰქრის. და ამან იქნებ აცვლევინომ მადონას

წესი. იქ, ზღვასთან ახლოს გართობა და ლხინია ხშირი. მეც ჩავაკითხავ, ვეახლები... მერე კი ვნახოთ... თავს არ დავზოგავ, ხალხს ქუდს ცაში ავახროლინებ, იხე მოვალხენ იქ ჩახულებს. ამ ზეიმებზე ეგებ იხიც დავიხლოვო, ვინც ახლა მწევს და მოსვენება დამაკარგვინა. მოვიპატივებ ქმართან ერთად და მერე ვნახოთ... დრო, დრო გვიჩვენებს მერე ყველაფერს.

ხირო -- კარგი აზრია.

კალიმაქო -- სწორედ ამ დილით ეახლება მათ ლიგურიო. დამპირდა, დარდი ნუ გექნება, მამად მიგულეო, ერთი სული მაქვს, როდის მოვა, რა პახუნით მიბრუნდება ნინას ხახლიდან.

ხირო -- მოდიან კიდევ, ლიგურიოს ნინაც მოყვება.

კალიმაქო -- ძალიან კარგი. მე დავუფდი და როდესაც ლაგურიო მართო დარჩება, მაშინ გავიგებ პახუნს, რომელიც ამამენებს ანდა დამაქცევს. შენ ახლა გასწი მიხედე საქმეს. ფხიზლად იყავი, არც კი ვიცი, რა წამში გიხმობ.

ბამოსვლა მორგა

მესერე ნინა და ლიგურიო

ნინა -- არ დაგიძალავ, შენი რჩევა მე მომეწონა. ცოლსაც გავანდე გულშინ ხადამოხ, მოვიფიქრებო, ასე მითხრა. ეს კია ესე, მაგრამ მე თვითონ არ მიმიწევს გული ზღვისპირას.

ლაგურიო -- და მერე რატომ?

ნინა -- არ მიყვარს ბევრი მიდი-მოდი, არ შემიძლია დოდიალი -- წაიყვანე ცოლი, მსახური, ათრიე ბარგი. და მერე კიდევ, რამდენ ექიმს არ ვკითხე რჩევა, ყველა სხვას ამბობს -- ერთმა პორეტო ამჯობინა, მეორემ ვილა, მესამემ კიდევ -- ხან ფილიპო. მმა ხარ და გეტყვი, ეს მედიცინის დოქტორები გაგებაში არ არიან, ტყეშალზე სხედან.

ლიგურიო -- მესმის, თუ რა რიც გიკირთ, რასაც თქვენ ბრძანებთ. ისიც ძნელია, მომორდე ქალაქს და ყოველ დილით არ ახედო ჩვენს ტაძრის გუმბათს.

ნინა -- არც მთლად ახეა. ჯველობაში რაც მე მივლია, პრატოს არც ერთი ბაზრობა არ გამიცდენია. ხად არ ვყოფილვარ, მმა ხარ და გეტყვი, ვსტუმრებივარ პიზას, ლიგორნოს.

ლიგურიო -- პიზაში აღბათ კარუკოლოსაც იხილავდით?

ნინა -- შენ უთუოდ ვერუკოლოს გულიხსმობ, არა?

ლიგურიო -- რა თქმა უნდა, ვერუკოლო. ზღვასაც ნახავდით ლიგორნოში?

ნინა -- რად უნდა კითხვა.

ლიგურიო -- მაინც, არნოზე რამდენჯერ იქნება მეტი?

ნინა -- რაო, არნო? ერთი ოთხჯერ მაინც. თუმცა, რა ოთხჯერ, ალბათ, ექვსჯერ, შვიდჯერ მეტია. არა, არც შვიდჯერ. იგი, რას გეტყვი, გაიხედავ, გაიხედავ და ირგვლივ ხუთ წყალი, წყალი და წყალი.

ლიგურიო -- თქვენი არ მიკვირს, ამ ქვეყანამოვლილ დიდებულს რა გავაჭირდათ ზღვისპირეთში გახეიწნება?

ნინა -- შენ ეს არაფრად მიგაჩნია, ჯერ ისევ ყრმა ხარ. ერთი ჩაყვინთვა, ზღვაში ერთი გადგაფუნება განა დირს იმად, რომ მშვიდი ცხოვრება აერივ-დავრიო. არადა, ბავშვის გულიხათვის ყველაფერს ვიზამ. იქნებ რჩევა შენც გეკითხა მაგისტრებისთვის, მოეთათბირე რას გვირჩევენ, საითკენ წახვალა. ასე მოვიქცეო, დროს ნუ გვარგავთ, მიზეფე საქმეს. მე კი შინ წავალ, დავხედავ ოჯახს, ძვირფას მეუღლეს. მამ ჯერჯერობით.

ლიგურიო -- აბა, ნახვამდის.

ბამოსხვლა მესამე

ლიგურიო და კალიმაქო

ლიგურიო -- აბა, რა არის საკვირველი კაცი გაგიყვდა, როცა ასეთ საქვეყნო ხუთელს ამდენ რამეში გაუშართლებს და მერე როგორ. ო, დემეტო ჩემო, რა ბედი აქვს! ფული უთვლელი, ხავსე ქონება. ეგ არაფერი. რა ცოლი ყავს უჩვეულებს ჩერჩეტა შორის. ბირმშვენიერი, სათნო, გონით აღსავსე ქალი. ვითომ სწორია, ყველა თავის სწორ-ფერს პოულობს? სიღარბაისლით სამაგალითოს, რამდენსაც გნებავთ, გადაყრია უტვირთ ქალი. ანდა ბირიქით, რამდენი ქალი, ქვეყნის თვალი, ჩავარდნია ხელში უგვანოს. ერთი კი არის, უგნურება დოქტორ ნინასი უნდა წაადგეს კალიმაქოს... შენ კალიმაქო, აქ რას აკეთებ, დაეძებ ვინმეს?

კალიმაქო -- დოქტორთან ერთად მოგკარი თვალი. დაველოდე, გაგვივლებოდა. იგი, მე რაც მაინტერესებს. დროზე მითხარი ნუ მარჯალბ.

ლიგურიო -- მოგეხსენება, გონიერება ტვირთად არ აწევს მესერე ნინას. ისიც შეგატყვე, გამბედაობას მის გვერდითაც არ ჩაუვლია. ჰოდა დებს ითრებს, გზარება აქედან წახვალა. მაგრამ ამ ამბავს მოვევლება. ბოლოს და ბოლოს, ასე მითხრა, ბავშვი იყო და ყველაფერზე თანახმა ვარო. მოკლედ, თუ აგყვა, მგონია რომ მიკადწევთ ჩვენსას. მაგრამ მე მაინც მგაჭყვება.

კალიმაქო -- მერე და, რატომ.

ლიგურიო -- და აი რატომ. ზღვაზე ჩამოდის საბანაოდ ათახი ვინმე. ვთქვათ და გამოჩნდა ვიდაც შენზე მდიდარი, კარგი.

და მოხიბლა ლუკრეცია. რას ვშერებით მერე?! გამოდის, რომ იწვალე სხვისთვის. იქ ცოტა კაცი არ იქნება, ვინც ინდომებს ლუკრეციას დაახლოებას. დარწმუნებული ვერ ვიქნებით, რომ მადონა ზურგს არ შეგატყვევს.

კალიმაქო -- შენ მართალი ხარ. მაშინ მიჩიე, რა ვიღონო, როგორ მოვიქცე?.. რამე ხომ უნდა მოვიფიქრო, მეც ვვადო ბედი. მძიმე იქნება ეს ჩემი გზა, სახიფათო და შეიძლება სამარცხვინოც. მე მოვითმენდი, დავიცდიდი, ძილი მაინც რომ შემეძლოს, თუნდ წახემსება, ან რთიმე სიამოვნება, აი, მაშინ კი დავიცდიდი. და თუ დავკარგავ იმედს, სიკვდილის მეტი რა დამჩნია. სიკვდილის შიში კი მიბოძგებს ყველა საქმისკენ, სიკვდილის შიში გადალახავს სხვა ათასგვარ შიშს. ყველაფერს ვიზამ. გავშეცდები, არაფერზე აღარ დავისევ.

ლაგურიო -- ასე ნუ ამბობ, ცოტა მოთოვე შენი ვნებები.

კალიმაქო -- შენ როგორ ფიქრობ, რატომ ვამხელ მე ყოველივეს. სწორედ იმიტომ, რომ მოვთოვო გრძობა და ვნება. ისევ ჩვენს საქმეს დავუბრუნდეთ. მოკლედ, ან უნდა გავაგზავნოთ ზღვისპირას, ანდა სხვა რამ გამოვნახოთ, უფრო ნაღდი გზა. და ეს ნაღდი გზა, თუნდ უდაპრული, ნეტაც გამიჩნდეს, ოღონდ ეს აზრი დამიამოს ცოტა ხნით მაინც და გამიღვივოს მცირე იმედი.

ლაგურიო -- მართალა ბნძანებ. მეც ვეძებ სხვა გზას.

კალიმაქო -- მე შეგრა შენი, თუმც ისიც ვიცი შენნაირებზე სხვისი ტანჯვა არა მოქმედებს. და არც არავის მოტყუების არა გრცხენიათ, მაგრამ მე მაინც ასე მგონია, რომ არ ვამწინავ. არც აქობამდის მოგიცია ამის მიზეზი. რომ შემეშინია, მერწმუნე, არ შეგარჩენდი.

ლიგურიო -- მე მგონი უნდა მენდობოდე, გჯეროდეს ჩემი. იმას მოვეშვათ, რა სიკეთესაც დამპირდი ადრე. მე უკვე ჩემი მეგობრობა მალაპარაკებს და სწორედ მშურად მინდა შეგასწყო ხელი. ახლა მიხმინე, დოქტორმა მთხოვა მოვიპოო ვარგი ექიმი და მან უნჩიოს, რომელ წყლებზე ჯობია წახვლა. კიდევ მიხმინე. ჩემს ნებაზე უნდა იარო, ნინას მეხვდები როგორც ექიმი სახვლოვანი და ასე ეტყვი, რომ პაროზში ცხოვრების წლებმა შეგძინა ოსტატობა, გამოცდილება. ახლა არ მინდა ისევ ნინას სიხუდელზე ვილაპარაკო, ჰოდა, გენდობა, დაგიჯერებს. მითუმეტეს შენ განსწავლულ კაცს სამტბარი არ გაგინდება ლათინური რაიმე ფრაზა.

კალიმაქო -- ეს მე რას მაძლევს?

ლიგურიო -- ჩვენ შევძლებთ ამით, გავამგზავნოთ იგი ხადაც გვხურს ანდა სხვა რამე შევთავაზოთ, უფრო ნაღდი გზა. ეს გზა იქნება ბევრად მოკლე და ჭეშმარიტი, ვიდრე ზღვის წყლის აბაზანები.

კალიმაქო -- ვგრავერს ვხვდები.

ლიგურიო -- ახლა მოხმინე უნდა შენდო, თანაც მადლო და გაძღვე სიტყვას, ზვალ ამ დროისთვის ჩვენი საქმის კეთილ ბოლოს ავედნიშნავთ კიდევ. გონიერებით რომ ბრწყინავდეს მესხერე ნიჩა, დროის სიმცირე მაინც დააბნევს და ვითარებაც ხელ აუწევს გზა-გვალს იმ საწყალებს. მეტი არაა ჩემი მტერი, მაგრამ თუნდა მისვდეს, ისევე მცირე დრო ვედარ შენგლის დიდებულ გეგმას.

კალიმაქო -- ჩემი მსხველი ხარ. ეს სიტყვები იმედით მავსებს. იმედზე ძეციც, სხვა ნათელი ეშვება ციდან. მაინც მითხარი, რას აპირებ?

ლიგურიო -- ახლა რომ მივდგე და ყველაფერი ჩამოგიკაკლო, მაშინ საქმისთვის დროც არ დავგვრჩება. მიბრუნდი შინ და იქ დამელოდე, მე დოქტორს ვნახავ. მერე თუ დმერთმა ინება და ორთავ გეწვივით, ყური დაუგდე ჩემს ყოველ სიტყვას, მხარაც ამიბი ტყუილმართალში.

კალიმაქო -- ასეც იქნება, მოვიტყვი როგორც მარიგებ, მაგრამ ვფიქრობ, რომ ის იმედი, რაც ჩამისახე, დილის ნისლივით ქულა-ქულა გაიფანტება.

ქ ა ნ ც ო ნ ა

ამურო, ვინც არ აღიარებს შენს სატიკ ნებას,
იმათ იმედი ფუჭად ანახებს. --
პრონათ, უკეთ ცხოვრებენ ამ ქვეყანაზე,
ვინც ზედისგან უწყრაია. ჩება და შება.
მათ არ იციან, როგორ ცხოვრობს და როგორ კვდება
ცოლი და ქმარი, და სიცრუეს თუ როგორ ვუძღვით.
სხვა უფრო გვიყვარს საკუთარ თავზე
და ტყვივლით და შიშით ვართ სახე
და სიყვარულით გვეყვება მხურვალე მკერდით.
ამურო, შენ წინ თვითონ დმერთიც კაცივით დედავს, --
შენი ისარი ერთნაირად ამინებს ყველას.

მეორე მოქმედება

ბამოსკლა კირველი

ლიგურიო, მესხერე ნიჩა და ხირო (შინიდან მობახუხე)

ლიგურიო -- მე ასე მჯერა, თვით უფლის ნებით და ჩვენდა მხსნელად მოგვევლინა ყმაწვილი იგი. მოგვხსენებიათ, თუ რას ნიშნავს პარისში სწავლა. ექიმობისაც მას აქვს დიდი გამოცდილება. თქვენ გიკვირთ ალბათ, რომ ჩვენში მას არაფერი იცნობს. ნუ გაიოცებთ, მდიდარია, ძალზე მდიდარი და არაფერში არ სჭირდება ზედმეტი გაბეჯა. თან აქ ვედავ ძლებს, ისევე უხმობს ხენის ნაპირი.

ნიჩა -- მმა ხარ გეტყვი, ეს მაფიქრებს -- არ მომატყუოს, არ დამტოვოს მშრალზე უფერად.

ლიგურიო -- მავას მოეშვით, მთავარია, არ გვითხრას უარი, თუ შევზვდით და დავითანხმეთ, მაშინ კი შენდეთ, არ მოეშვება იგი ამ საქმეს, სანამდე წირვას არ გამოუყვანს.

ნიჩა -- მე შენი მჯერა, მაგრამ, იცოდე, გუშინდელი არც მე გახლავარ. და ყველაფერს პირველსავე სიტყვებზე ვიგრძნობ, თუ რა ცოდნა აქვს და როგორი აბია თავი.

ლიგურიო -- მეც მანდ არა ვარ. მაშ რად მინდა გაგაგნოთ იგი. თქვენ მას შეხვდავთ, შეაფასებთ და თუ რამ ოდნავ გეჩოთიროთ, თუნდაც მხერაში, მოვეშვით მაშინ, ნუღარ ჩავთვლით მას ნდობის ღირსად.

ნიჩა -- დმერთო, გვიშველე. გამიმეზი, ხაით მივედივართ?

ლიგურიო -- აქვე, ხელ ახლო. ზომ ზედავთ იმ კარს, ამ მოედანს გადავჭრით მხოლოდ.

ნიჩა -- დმერთო, გვიშველე.

ლიგურიო -- მოვედით კიდევ.

ხირო -- გნებავდათ ვინმე?

ლიგურიო -- კალიმაქო შინ თუ ბრძანდება?

ხირო -- დიახ, შინ გახლავით.

ნიჩა -- მაგისტრი კალიმაქო -- ასე არ უნდა გეკითხა განა?

ლიგურიო -- იგი არ არის წვრილმანი კადი. არაფრად აგდეგბს, როგორ მიმართავ.

ნიჩა -- ყველას თავისი უნდა მიაგო. თავად რას ფიქრობს, ჩვენ არ გვეხება.

ბამოსკლა მეორე

კალიმაქო, მესხერე ნიჩა, ლიგურიო

კალიმაქო -- მე ვინ მკითხულობს?

ნიჩა -- Bona dies, domine magister.

კალიმაქო -- Et vobis, domine doctor.

ლიგურიო -- ახლა რას მეტყვით.

ნიჩა -- დიდებულისა, უფალსა ვფიცავ.

ლიტურიო -- ეს რა გამოდის, თქვენ შედაურებს მიაჭერებთ, მე კი, საწყალი, მოვჩანჩალე, უეზებს მოვათრევე. თუ სურვილი გაქვთ მეც აქ დავრჩე, მაშინ ვახოვთ, ისაუბროთ ჩემს გახსავონად.

კალიმაქო -- მაქვს პატივი, გემხატუროთ.

ნიჩა -- როგორ დავიწყო და რა გითხრათ, ისიც არ ვიცი. სხვა შეიძლება გაუბოლოდეს, მე კი ვოცნებობ, რომ მყავდეს შვილი და თქვენც გაწუხებთ სწორედ ამიტომ.

კალიმაქო -- მაგას ნუ ბრძანებთ. აბა, მითხარით, რად მინდა ცოდნა, ბარიზული გამოცდილება, თუ თქვენაირ ზალხს არ დავეხმარე.

ნიჩა -- დიდი მადლობა. თუ კი რამეში გამოგადგებით, მეც მიმსახურეთ. თუმც მივუბრუნდეთ *adrem nostram*. თუ გიფიქრიათ, ჩემი მეუღლის დაფეხმძიმებაზე, ან უფრო სწორედ, რომელი წყალი შეუწყობდა მას ზელს ამაში. მე ვზვდები, უკვე ლიგურიომ მოგასხენათ ამის შესახებ.

კალიმაქო -- არ დაგიმალავთ, რა თქმა უნდა, უკვე მიაბოღ, მთავარი არის მოვიძიოთ მილიონში ერთი მიზგუზი თქვენი ცოლის უნაყოფობის. *Vam caussau starilitatis sunt, aut insawine, aut iumatrice, aut in instrumentis sewinariig aut in virga, aut in causa extrinseca.*

ნიჩა -- ეს ვინ ყოფილა. აი კაცი, მეგნიერი და დირსეული. კალიმაქო -- ჩვენ მკურნალკის პირდაპირი გაზღავართ ზალხი, ამიტომ გეცყვით უნაყოფობა, შეიძლება თქვენი ბრალაია, უფრო სწორედ თქვენი უძღურებისა. აი, რას უნდა მივზედლოთ ძალიან სწრაფად. თორემ აწი და აწი აღარაფერი ეშველება. ბოდიშს კი გიხდით, მაგასამ ასეა და ვერაფერს ვიზამთ.

ნიჩა -- რა? უძღურება? იხივ ჩემი? არ გამაგიკოთ. მიდექ-მოდექით, მოიძიეთ. ჩემზე ძლიერ კაცს ვერა ნახავთ.

კალიმაქო -- ძალიან კარგი. მაშინ უთუოდ მოველება ამ თქვენს საწუხარს.

ნიჩა -- იქნებ, სხვა რამე გამოძებნოთ. ამაგილოთ ზღვისპირზე წახვლა. კარგი, მე, მე ვარ, არ მინდა და არ მკლავს ხურვილი, მაგრამ ეს ჩემი მეუღლეც რომ ფეხს ითრევს, გეჯობს.

ლიგურიო -- ალბათ, ამასაც ეშველება. სხვაც არის ერთი, რაც კალიმაქომ ადრე მითხრა სეინრობისას. განა არ გაზხოვთ, სასმელიო, ასე არ ბრძანეთ. დიას სასმელი აფეხმძიმებს უმაღვე ქალხო.

კალიმაქო -- როგორ არ მახსოვს, მაგრამ დოქტორი არ მიცნობს ისე, რომ ეს შევკადრო. ვინ იცის, სასმელს ირონიით შეზედოს და მეც აღარ მენდოს.

ნიჩა -- მაგას ნუ იტყვიოთ. თქვენ მე მომხიბლეთ. და დღეის იქით ბრძად გენდობით.

ლიგურიო -- მოძირტევეთ, მაგრამ ბარდს იომ არ ნახავთ.

კალიმაქო -- ეს რა თქმა უნდა. მის გარეშე როგორ იქნება.

ლიგურიო -- მოუხმეთ სიროს. გაჭყვეს დოქტორს და მოგვიტანოს ის "რის გარეშეც როგორ იქნება". ჩვეიც დავგლოდოთ, სხვა რა გზა გვაქვს.

კალიმაქო -- სირო, გაჭყვი, თქვენ კი, მესერე, თუ მოისურვებთ ჩვენთან ყოფნას, მობრძანდით, გელით. ზახუხს აწონილს დაგაზვედრებთ აუფილებლად.

ნიჩა -- რას ჰქვია, თუ მსურს? მსურს კი არა, წამში აქა ვარ. მე თქვენ გენდობით იმაზე მეტად, ვით მაღიარი ორლეხურს თვისას.

გამოსვლა მისამე

მასერე ნიჩა და სირო

ნიჩა -- დიდებული კაცი არის შენი ბატონი.

სირო -- თქვენ ჯერ არ იცით მისი ფასი.

ნიჩა -- მას ალბათ, მეფეც ეთათბირება, საფრანგეთისა.

სირო -- აბა, მამ როგორ.

ნიჩა -- ალბათ, ამიტომ ვერ ელევა იგი საფრანგეთს.

სირო -- რადა თქმა უნდა.

ნიჩა -- სწორესაც შერება, ჩვენმა ზალხმა ზომ არ იცის ნიჭის ფასი, ძუნწი ზალხი ვართ. მე რას მახწავლი, რა წვალებით შევუდექი განსწავლის რთულ გზას და რა ვიტანჯე. ეს, კიდევ კარგი მეგნიერებით არ ვიზვეტ ლუკმას. რას მოვიგებდი?

სირო -- ახი დუგატი ზომ გეჭნებათ ყოველწლიურად.

ნიჩა -- არა, ძვირფასო, ას ლირასაც ვერ ვმოულობ ცოდნით. ამ ჩვენს მიწაზე უფულო კაცი არავის უნდა და თუ არა გვაქვს დარჩენილი მამა-პაპათგან, ვინ გაგდებს ძაღლად. მე არ მესება, ჩემო კარგო, ეს ყოველივე. დმერთმა ჰქნას ყველამ დაილხინოს, როგორც მე დღეს ვარ. მამ ხარ და გმტყვი, ამას ჰვეყნის ხალაპარაკოდ არ მოგასხენებ, იხივ არ მინდა გაშიგონ და გადასახადი გამიათკეცონ. ეს კი იციან, გზუნებათ ასეთი რამე.

სირო -- მენდეთ ბოლომდე.

ნიჩა -- მოკსულვართ კიდევ. აქ დამელოდე, მოგბრუნდები ძალიან ძაღვ.

სირო -- კარგით, ბატონო.

გამოსვლა მითხე

სირო

სირო -- რაღა გვიტირდა, ვისაც რამე გკითხება ჰვეყნის საქმეში, ამას რომ ჰგავდეს. ოჰ, მაშინ რას გავიხარებდით. ის გაიმეგრა ლიგურიო და ჩემი ბატონი, ცნობილი მისი ცეტი ბუნებით, ამ სულელეს მაგრად გააფურებდნენ. თუ არ

გამყდავანდა ეს ყოველივე, მაშინ, იგივესდეთ, მოვილხენთ მაგრად. მაგრამ ვაი თუ დაგვეცა მენი, ვინ ივის, ეგებ თავიე წავაგო. ხოლო ჩემს ბატონს დირხებაც კი შეეღაზება. აბა, რად უნდა ეს ეჭიობა, რად უნდა ძალად მკურნალობა, თუ ხაქიმანდროდ არ მოიგონეს ეს ყველაფერი. ახლა, დმერთმა-ნი, მე ბოლომდე ვერც იმას ვხედები რას აპირებენ, რას დიგნობენ... აგერ დოქტორიც მობრძანდება, ჩაუბღუჯავს ხელში ჭურჭელი. თუ შეიძლება ამას უყურო და არ იცინო?!

ბამოსვლა მესხთა
მესერე ნიჩა და ხირო

ნიჩა -- (მიმართავს სცენის მიღმა), ზომ გისრულებდი ყველაფერს, ზომ იყო ასე... ახლა მისმინე, რასაც გერყვი, უნდა ახრულდეს. მე რომ მცოდნოდა უშვილობა გადამიტანდა, სხვას შეეერთავდი, გლეხის გოგოს და შენ კი არა... აქა ხარ, კაცო, წაყო, წავიდეთ. არ გამაწამა, არ შემიკლა, ძლივს მომცა შაიდი. ახლა ვერ ვიტყვი, რომ მას შეილის ხურვილი არა აქვს. მაგრამ ქალია და თუ ქალმა არ გაგაწავლა, ყველაფერი ზათაბალად არ გიქცია, ზომ არ იქნება.

ხირო -- მოთმინება და მოთმინება, აი მთავარი. და ორიოდვე ტკბილი ხიტყვა, ქალს სხვა რა უნდა. ტკბილი ხიტყვა ბევრის შემძლეა.

ნიჩა -- რა ტკბილი ხიტყვა, არ შემშალო. დავიდალე, ყელში მყავს უკვე ამოსული. მიდი, გაიქე. შეატყობინე, რომ ვეახელი.

ხირო -- აგერ ისინიც გამობრძანდნენ, აქეთ მოდიან.

ბამოსვლა მემკვსე
ლიგურით, კალიმაქო, მესერე ნიჩა

ლიგურით -- დოქტორს ადვილად დავითანხმებთ, ცოლია ხაქმე. მაგრამ თუ კაცი მოინდომებს, თუ შეკუწრდებით, ამასაც შევძლებთ.

კალიმაქო -- ზომ მოიტანეთ?

ნიჩა -- ხიროსა აქვს.

კალიმაქო -- მიჩვენე ერთი, ოო, აქ როგორც ჩანს, თირკმელები არ აქვს წესრიგში.

ნიჩა -- მართალსა ბრძანებთ, მერვენება მეც ოდნავ მღვრიე-საოცარია, ეს შარდი ზომ ხულ ახალია.

კალიმაქო -- ნუ გაიკვირებთ. *mulieris urinae sunt semper majoris grossitici. et albedinis et minoris puletudinis, quam virorum. Hujus autem, inter caetera, causa est amplitudo canalium, mixtio eorum quae ex matrice exeunt cum urina.*

ნიჩა -- ერთი შეხედე? ამ კაცს ცოდნით თავი უხკდება. ო, დმერთო ჩემო, როგორ მსჯელობს როგორ ერკვევა!

კალიმაქო -- საბანს თუ იხდის დამდამობით თქვენი მეუღლე? აი მიზეზი ასე მღვრიე რომ არის შარდი.

ნიჩა -- არა, საბანი უნაკლო ხურავს, მაგრამ ლოცვისას ოთხი საათი დაჩოქილი არის მუხლებზე. და მაშინ სწორედ არ დაუდევს იგი სიცივეს, ასე ჩურჩულებს საათობით "მამაო ჩვენოს".

კალიმაქო -- მოკლედ, დოქტორო, თუ მენდობით, მე მხოლოდ მაშინ შემეძლება მოგვეთ წამალი. ერთი წლის თავზე თქვენი მეუღლე უნანავებს პირმშოს მშვენიერს და თუ არ აზდა, რასაც გბირდებით, ორ ათას დუკატს გადაგიხდით დამარცხებული.

ნიჩა -- მე თქვენი მჯერა მოძღვარზე მეტად. რასაც მიბრძანებთ, ბრძად მივყვები თქვენს ნება-ხურვილს.

კალიმაქო -- მამ გაგიტყდებით, უებარი ფეხმძიმობისთვის არის ნაყენი მანდრაგორის, გამოცდილი მაქვს. ამავე ნაყენმა საფრანგეთი გადაარჩინა. ბერწად ცნობილი დედოფალი დააფეხმძიმა.

ნიჩა -- არ გაშაგიკოთ, მართალს ამბობთ?!

კალიმაქო -- როგორც მე მე ვარ და თქვენ კი თქვენ, ჩემო ბატონო, ისე კი დმერთსაც ყვარებინართ, რადგან ნაყენის შესაზაკებლად ყველაფერი წამომიღია და შინ გაგატანთ, როცა მიბრძანებთ.

ნიჩა -- რა დროს უნდა ხვას ეს ნაყენი, რა დროს მიიღოს.

კალიმაქო -- საღამოს, როცა მთვარე ცაზე აკეკლუცდება, დრო დადგება მშვიდი და წყნარი, აი, მაშინ უნდა დალიოს.

ნიჩა -- აქ დიდ ზინთულეს არა აქვს ადგილი, მაგრამ მაინც რომ ჩაეწეროთ, უკეთესია. დარდი ნუ გაქვთ, დავალევიებ.

კალიმაქო -- მაგრამ იცოდეთ, ის მამაკაცი, ის საწყალი, ამ წამლის შემდეგ ბირველი ვინც ვაეკარება, რვა დღეს იცოცხლებს მხოლოდ და მხოლოდ. მისი საშუალო არ იქნება და ნურც ეცდებით.

ნიჩა -- არ გადამრიოთ! ახლა სწორედ ამ ჭკუაზე ვარ რვა დღე ვიცოცხლო. ვერა ბატონო, ხული მწარვა.

კალიმაქო -- გამოსავალი ყველა ჭირს აქვს და თქვენ ნუ შიშობთ, აქაც ვიბოვნი.

ნიჩა -- აბა, ბრძანეო, რა საშუალება.

კალიმაქო -- პირველი დამე ჩავუწვინოთ ვინმე ლტოლვილი.
დილაშდგ კიდევ ის უბედური შეითვისებს მანდრაგორის
შხაშხ, მერმე კი ღმერთმა შეგაბეროთ თქვენს მეუღლესთან.

ნიჩა -- არ მინდა ასე.

კალიმაქო -- და მაინც რატომ?

ნიჩა -- როგორ თუ რატომ. ჩემი ცოლი გავხადო კახა და
საკუთარი ზელით დავიდგა რქები. არა, არ მინდა.

კალიმაქო -- აბა, რამ ბრძანებთ, მე თქვენ ბევრად გონიერი და
შეგნებული მეგობრით კაცი. უარყოფთ ამას, რაც თვით მეფემ
საფრანგეთისამ არ ითაკილა და ვინ იცის, კიდევ რამდენმა
გვამმა ქვბულმა.

ნიჩა -- ვთქვით, მე დაგთანხმდით, ვინ მოეპებნო ავიყოლიო. ამ
ხივიქვზე ვინ წამოწყება, თუ გამოკუტყფდი და ვუთხარი
ზრული სიძარტლე. თუ არ ვერყვი გამოვდივარ ფლილი,
უმსგავსო. მოგვხსენებათ, როგორ სჯის კანონი დალატს.

კალიმაქო -- თუ ეს არის რაც თქვენ გაწუხებთ, მამ მე მომანდეთ
საქმე პოლომდე.

ნიჩა -- მაინც რა ფიქრობთ?

კალიმაქო -- აი, რას ვფიქრობ. სადამოთი საათის ათზე ასვით
საყენი თქვენს მეუღლეს, დააწვინეთ. თქვენ, ლიგურიო,
სირო და მე გადაცმულები გავკუტყრებით და მოვიართ
დაბინდულ ქალაქს. ძველ ბაზარსა და ახალ ბაზარს
მოვიწინაშულებთ, ვინმეს ჩავავლებთ ახალგაზრდას, გავთოკ-
ავთ ძალით და შევებრძანებთ თქვენი ცოლის საძინებელში
მერე კი ალბათ, მიგვიხვედება, რას ვითხოვთ მისგან. თუ
ვერ მიხვდება, ავუხსნით და დავტოვებთ ისე. დილაადრნიან
გააძევებთ თქვენი სახლიდან. მეუღლეს თქვენსას განბანთ
და ივზოვრებთ მასთან მრავალ წელს. სამიშროება და სიფათი
იმ ტლუხთან ერთად აღიონზე გაეცლება თქვენს სახლსა და
ჯილაგს.

ნიჩა -- მე თანახმა ვარ. მითუშტეტს, თუ ამგვარი რამ თვით მეფემ
და უფლისწულმა არ ითაკილა. ოდონდ პირობა პირობაა,
ეს ამბავი ჩვენშივე კვდება, თორემ სახველი გარდუვალია.

კალიმაქო -- ვინ უნდა გავტოვებ?

ნიჩა -- და კიდევ ერთი რამ მაფიქრებს ყველაზე მეტად.

კალიმაქო -- მაინც რა?

ნიჩა -- ჩემი მეუღლის თანხმობაც ხომ საჭირო არის. ეს კი არ
გახლავთ იოლი საქმე.

ლიგურიო -- მაგის წამალი მე ვიცი.

ნიჩა -- რას გვეტყვი ახალს?

ლიგურიო -- მოძღვარი ჩავრთოთ ამ საქმეში.

კალიმაქო -- შენ ფიქრობ, მოძღვარს ასე იოლად დავიყოფიებთ?

ლიგურიო -- შენ, მე და იგი შევთანხმდებით. მერე კიდევ
აიძვერობა ჩვენიც და მისიც წაგვეხმარება.

ნიჩა -- ამ საკითხზე სალაპარაკოდ მოძღვართან წასვლას არ
ინდომებს ჩემი მეუღლე.

ლიგურიო -- არც ეს არის მწელი საქმე.

კალიმაქო -- აბა, ერთი ესეც გვიბრძანე.

ლიგურიო -- მოძღვართან დედამ წაიყვანოს...

ნიჩა -- რაც მართალია, დედას ენდობა.

ლიგურიო -- თქვენი სიდედრი უცილობლად ნატრობს შვილიშვილს
და ამიტომაც ხელს არ შეგვიშლის. აბა, ვიჩქაროთ. კალი-
მაქო, მიგვიხვედვ ახლა იმ საქმეს. საათის რვისთვის წაშალს
წავიდებთ, შენ კი მანამდე ისეინე, დრო გაიყვანე, მე და
დოქტორი ვინაშულებთ ქალბატონ დედას და დავითანსმებთ,
ეს კი მჯერა. გვრჩება მოძღვარი, მასაც ვნახავთ. მოკვდე,
წამლისთვის როდესაც მოვალთ, შენც ჩაგაყენებთ საქმის
კურსში, რა როგორ იყო.

კალიმაქო -- ნუ მიმტოვებთ, ნუ დამტოვებთ მარტოკას სახლში.

ლიგურიო -- შენ გადაკრულში ხომ არა ხარ.

კალიმაქო -- ერთი მითხარი, ხად წავიდე, ხად ვისეინო?

ლიგურიო -- ამ ქუჩას ხედავთ? აუყვები, ჩამოუყვები. ხხვაგან
მიბრძანდი, დიდი არის ქალაქი ჩვენი.

კალიმაქო -- ო, როგორ ვეღვავე რომ იცოდე.

კანცონა

აბა, ხომ ნახეთ! -- არ მოეწვინდეთ სიძარტლის ცქერა:
ბელნიერა ბრიყვი, რადგან ყველასი სჯერა,
ყველაფერს ცდილობს, ყველაფერს ღამობს,
არ გაჩნია მას შიშის გრძობაც,
მადლს სცემს უზომოდ, და ამას გამო
მადლიანს ბევრჯერ ეტირა ყოფა.
მოდ, ამ დოქტორს შეილი არ ჰყავს, და თუკი შობა
მაგისმა ცოლმა როდისმე ბავშვი,
იგი ვინების ფროსხობასაც ირწმუნებს მამის
ის ბევრს ნატრობდა, ერთი ნატვრა შემორჩა ბალოს, --
შეიღების ყოლა ენატვრა მხოლოდ და მხოლოდ.

მესამე მოქმედება

ბამონსვლა პირველი

სოხტრატა, მესერე ნინა და ლიგურნიო

სოხტრატა - თუკი იქვეა ქვეყანა და სხნა არსითა სხანს, უბედურება ყველაზე მძირე უნდა ირჩიო. ასე ყოფილა გონიერთა წესი ოდითგან. თუ სხვანაირად შეიღს არა და არ მოვედით დმერთი. მტრი რა გზა გვაქვს, თანაც ბრძანებთ, ხელსაც არ ვნებხო.

ნინა - ამაზე წუთით არ დაფიქრდეთ. ეს საქმე ნაღდად უცოდველია.

ლიგურნიო - მაშინ მიბრძანდით და მიხედეთ ქალიშვილს თქვენსას. ჩვენც შევაპზადებთ ფრა ტამოთელს. იქ შევიყაროთ და ვნადეთ დაუჯეროთ ყოველივე, რასაც ვიბრძანებთ ბრძენი მომადლით.

სოხტრატა - რაც საჭიროა, ყველაფერი ისე იქნება, ჩემს ლუკრეციას ვაძიებ ნახოს მოძღვარი, მოეთათბიროს და დეთის წყალობით, დავასრულებთ საქმეს კეთილად.

ბამონსვლა მეორე

მესერე ნინა და ლიგურნიო

ნინა - შენ გიკვირს, ალბათ, ლიგურნიო, რად ვერ ვითანხმებ გვრე იოლად ჩემს მეუღლეს. ამას ყველაფერს აქვს თავისი ჭინაპირობა.

ლიგურნიო - ქალი, საერთოდ, ეჭვიანობს, ჭოქმანობს, ვერ სწყვეტს. მიზეზი ამის, ჩემის აზრით, მდედრის არსებია.

ნინა - აბა, რას ამბობ, რა შუაშია ეს ყოველივე. ლუკრეციასზე თვინიერ ქალს ვერც ნახავდი. იყო დამთმობი, მონღობილი მოლიანად ჩემზე. და ერთხელ ერთმა მებზობელმა ასე ურჩია, მიეცა აღთქმა და ორმოცჯერ დასწრებოდა ცისკრის წირვას სერვიტ მამებთან. ეს ყოველივე ჩვენს ოცნებას ფრთებს შეასხამდა. და ლუკრეციაც იმედით ხავე, რომ მალე დედა გაზდებოდა, არ ავდენდა ცისკრის წირვებს, ერთი ორჯერ მაინც მივიდა. ამ დროს კი ვიდაც იქაური ბერი შეუჩნდა, ადარ მისცა ქალს მოხვეწება. ლუკრეციამაც ქვა ააგდო და

არ იხურვა იქ მიბრძანება. ხედავ, რა ზდება, ჩემო კარვო, ვინ მრუშობს, ცოდავს? ვისგანაც ხალხმა ხათნოება უნდა იხწავლოს. შენ როგორ ფიქრობ?

ლიგურნიო -- როგორ თუ, როგორ?!.. ოჰ, მაგათი დედა ვატირე! ნინა -- ხწორედ ამიტომ არ ენდობა იგი არავის. ძმა ხარ და გეტყვი, მითომ მიჭირს ანლა მიხი დაყოლიება.

ლიგურნიო -- გასაგებია უკვე ჩემთვის მადონას ეჭვი. აღთქმაზეც ალბათ გარეზავდა, დაარღვევდა თქვენი მეუღლე.

ნინა -- რაღა თქმა უნდა.

ლიგურნიო -- ძალიან კარგი. აწი, მვირფასო, ჯიბებს უნდა გაიკრაო ზელი. ჯერ ოცდაზუთი დუგატიც კი საკმარისია. ასეთ შემთხვევას ზელგამილილობა რარიც შეგნის, არ გეხწავლებათ. ბერს შოლოდ ამით დავიანზღოვებთ და იმ იმედით, რომ მომავალში კიდევ მიიღებ.

ნინა -- ჰა, გამომართვი, სულ არ ენადლო. ვეცდები სხვაგან ვიხირო ამაზე მტერი.

ლიგურნიო -- ოო, ამ ბერების მოტყუება ძალზე ძნელია. მათ ეშმაკობით ვერ აჯობებს ვერარა კაცი. რასაც ჩვენ ვფიქრობთ ან ვაპირებთ, მათ ეს იციან, რადგანაც ყველა სიბუნძურეში ჩაუდგამთ ფეხი. ამიტომ გეშართებს მათთან დიდზე დიდი სიფრთხილე. ერთი თხოვნა მაქვს, საუბარში ნუ ჩაგვერგვით. თქვენ წიგნიერი, მეგნიერი ბრძანდებით კაცი, მიმიტყუებო და, ეს წუბაკი ცხოვრება სხვაა. (განზე გაღვება.) ოჰ, ისეთი ბრიყვი ვინმეა, გული მისკდება, მთელი საქმე არ ჩაგვეფუშოს.

ნინა -- მაშ, რას მირჩევ, როგორ მოვიტყე.

ლიგურნიო -- უნდა მარალთ დაპარაკი. თუკი საჭირო შეიქნება თქვენი ჩარევა, მე ნიშანს მოგცემთ.

ნინა -- ეს ასე იყო, მაგრამ მაინც რა ნიშანს მომცემ.

ლიგურნიო -- მოდი, ასე ვქნათ, თვალს ჩავიკრავ და ტურს მოვიკვანეტ. არა, იცით რა, ჯერ გაიხხენეთ, ბერთან ბოლოს როდის იყავით.

ნინა -- ათი წლის წინათ.

ლიგურნიო -- ძალიან კარგი. მაშინ ვეტყვი, რომ თქვენ დაყრუვდით. და როდესაც ჰმას აუწუვ, თქვენც ჩაგვერიეთ საუბარში და გვიბრძანეთ, რაიც გენებოთ.

ნინა -- კარგი, ბატონო.

ლიგურნიო -- თქვენ შეიძლება ჩემი ხიტყვები მოგეჩვენოთ ცოტა უაზროდ, შეიძლება, ისიც იფიქროთ, ჩვენს საქმეს ვნებხო, მაგრამ დარდი არ იქონიოთ, ყველაფერი კეთილადვე მოგვიბრუნდება.

ნინა -- დმერთმა გიხმინოს.

ბაგოსკლა გეხაგე

ფრა ტიმოთეო და ქალი მრევლიდან

ფრა ტიმოთეო - თქვენ შეგიძლიათ მიმხარხაროთ, თუ კი მეწვიეთ ადხარებისთვის.

ქალი მრევლიდან - არა, დღეს, არა. შემოვიარე ხულის ოდნავ დასამშვიდებლად. დვთიშობლის წირვა, რომ შეგთხოვეთ, ზომ ადმისრულეთ?

ფრა ტიმოთეო - ხზვანაინად როგორ იქნება.

მორწმუნე ქალი - აი, ფლორნი გამომართეთ. ყოველ ორშაბათს ორი თვე მაინც ხწირეთ ჩემი უბედური ქმრის ხულისათვის. იხე კი იყო, მართალია, ძალზედ უხეში, მაგრამ რას იზამთ, ქმარი იყო და მოვალე ვარ. როცა ვიხსენებ, ცუდად ვზღებო, თავს ვგრძნობ კარგად. თქვენ როგორ ფიქრობთ, ზომ იქნება სალხინებელში?

ფრა ტიმოთეო - არც ერთი წუთით არ დაფიქრდეთ, ეჭვი არ არის.

მორწმუნე ქალი - ახლაც მრცხვენია, მაგრამ უკვე დავიჩივლე თქვენთან რამდენჯერ. მოგეხსენებათ, რას არ მკადრებდა შეუდღე ჩემი. ჩემსუნებურად ზღებოდა ეს, ბნალი არა მაქვს. არ ვნებდებოდი, მაგრამ მაინც თავის გაჰქონდა. ო, რა ჯიუტი ვინმე იყო, თან უკუდმართი. ოჰ, დემერთო ჩემო, გაუნათლე გოდვილი ხული!..

ფრა ტიმოთეო - ჩვენი უფალი მიმტყვებელი გახლავთ ძალიან. თუ ადამიანს აიტაცებს ვნების წადიდი, მას აქვს უფლება მონანიების. ამიტომ ზშირად უნდა მოხსინდეთ, ილოცოთ და მიინანიოთ.

მორწმუნე ქალი - ასე ამბობენ, წელს მუტრქეთი იტალიას დაეხსმება... თქვენ როგორ ფიქრობთ?

ფრა ტიმოთეო - რა თქმა უნდა, დაეხსმება, თუ არ ილოცოთ.

მორწმუნე ქალი - ოჰ, დემერთო ჩემო, შენ დავიფარე! უღმერთოებმა შეიძლება ხარს წამომაცონ; შიშით მაურგოლებს, ტანში მზარავს, დემერთო, გვიშველე!

ფრა ტიმოთეო - გვანაედეთ დემერთი.

ბაგოსკლა გეოთხე

ფრა ტიმოთეო, ლიგურიო და მესერე ნიჩა

ფრა ტიმოთეო - როგორ შეშვენის ქალს სიტყვა „გული“. რადგან ყველაზე გულჩვილია ამქვეყნად და გულისწამილებიც. არ გაიკარებ, ხიმშივდეგ კი შეინარჩუნებ, მაგრამ უქალოდ ღირს ცხოვრება, ეს ყველაზე იგიო. არ მოიშორებ, სიკეთეს კი

უზვად მიიღებ, მაგრამ გახსოვდეს, წყნარ ცხოვრებას ბევრჯერ ინატრებ. ვარდი უეკლოდ ჯერ არავის მოუკრეფია... თქვენ ვის დაეძებთ, კეთილი ხალხი? ნუთუ, გვეწვია მესერე ნიჩა?

ლიგურიო -- ცოტა ზმამაღლა, თორემ საწყალი მთლად დაგვიფრუვდა, ადრეა ესმის.

ფრა ტიმოთეო -- ხალაში თქვენდა, მესერე!

ლიგურიო -- უფრო ზმამაღლა!

ფრა ტიმოთეო -- ხალაში თქვენდა!

ნიჩა -- Bona dies, მამაო.

ფრა ტიმოთეო -- როგორ გიკითხვო?

ნიჩა -- როგორცა მხედავთ, ნელა-ნელა.

ლიგურიო -- მე მომმართეთ, მამაო, რადგან ამას ვერას შეახმენთ. თუ მონდომებთ, დააფრთხობთ მრევლს და ინგვლიე ყველა შემოგეცვლება.

ფრა ტიმოთეო -- მაინც, რა გნებავთ, ადარ მეტყვიეთ?

ლიგურიო -- ზედავთ, გესტუმრათ მესერე ნიჩა და კიდევ ერთი დიდებული. (მას გაიფნობთ ძალიან მალე.) ორთავეს ვრთად გადახწყვიტეს ღარიბ-ღატაკებს დაურიგონ დიდი ქონება.

ნიჩა -- ეს რაებს ბოდავს.

ლიგურიო -- ზმა არ გავიგო... არ მოგიწევს დიდად დაზარჯვა. თქვენ ნუ იოცებთ, მამაო, ხანდახან თუ ამბობს წადაცას. ამ უბედურს ხულ გეწვრება, რომ ესმის ვითომ და ხულელურა იფის ჩარევა.

ფრა ტიმოთეო -- შენ შენი ბრძანე. რაც უნდა ის თქვას, ყურს ვინ უგდებს ნეტავი მაგას.

ლიგურიო -- თულის ნაწილი, გახადები ღარიბებისთვის აქ წამოვიდე, მოკარამყვთ აზლავ, რადგან ამათი ხურვილია თქვენ დაარვიოთ.

ფრა ტიმოთეო -- უდადესი სიამოვნებით.

ლიგურიო -- ნუ აგჩაქრდებით, ხანამდე ფულს გაგანაწილებთ ერთში გვსურს თქვენი დაზმარება და უარი არ თქვათ. თა ეს ამბავი ჩვენს მვირფას ნიჩას შეეხება და დირხებას მის ოჯახის.

ფრა ლიგურიო -- რამია ხაქმე?

ლიგურიო -- ჯერ გამარკვიეთ, თქვენ თუ იფნობთ ვინმე კამილოს, გვარად კალფურის, ბატონ მესერეს მძისწულია... არ გავიგიათ?

ფრა ტიმოთეო -- აბა, რას ბრძანებთ?! როგორ არ ვიფნობ?

ლიგურიო -- ჰოდა, კამილო დაგვიქვრივდა ორიოდ წლის წინ. დაქვრივებული ხაქმებით ზარნიზ ვწვია. ჰყავს ქალიშვილი წამოზრდილი. რა უნდა ექნა, ვერც წაიყვანა, აქ კი მხოლოდ მონახტერს ანდო. და ჩააბარა საბატრონოდ წმინდა ბუნაგში. ოღონდ არ მკითხოთ, ჯერ ვერ გეტყვით მონახტრის სახელს.

ფრა ტიმოთეო -- მეტე რა მოხდა, დიდა ამბავი.

ლიგურიო -- დიდი ამბავი, სწორედაც რომ დიდი ამბავი -- მონასტერში ყმაწვილი ქალის დაფხვნილობა. ხუთი თვე არის დაატარებს სახინცხვო ნაყოფს. წარმოიდგინეთ, სიბინძურე, რაც მოეცება ჯერ მონასტერს, მერე ქალწულს და ბოლოს მამას. მესგერე ნინაც არ დარჩება შეურცხვენილი. აი, მიზეზი ჩვენი ხტუმრობის. დოქტორი ბრძანებს, თუ ეს ამბავი არ გახდება საქვეყნო და აქვე მოკვდება, მაგნოვრის ხატოლ შევწირავო სამას დუკატსო.

ნინა -- ეს რაებს ზოდას?!

ლიგურიო -- ზმა არ გავიგო!.. ახე გადაწყდა, ამ ჯულს მხოლოდ თქვენ ჩაიბარებთ. და, რა თქმა უნდა, ამის შემდეგ დაგვეზმარებთ, თან დაგვაზმარებთ წინაშელოხსაც იმავ მონასტრის.

ფრა ტიმოთეო -- ვი, მაგრამ როგორ?

ლიგურიო -- გააზნებულმა უნდა მოხვალას სახმელი, რაიც მუცელს მოუშლის და ხუყველა ამოვიხუნთქებთ.

ფრა ტიმოთეო -- დრო მინდა, ამას ახე უნებ ვერ გადავწყვიტავ.

ლიგურიო -- ერთად დავფიქრდეთ, აწონდაწონოთ და გადაწყვიტოთ. ისე არც ბევრი დაფიქრება სჭირია ამას. თქვენც კარგად ხვდებით, თუ რამდენი სიკეთე მოაქვს სახმელის ერთ ყლუბს. (ვითომ მართლა დასაფიქრებელს?) მონასტერი ხომ ვადაბრჩება შერცხვენიხაგან, ის ქალბატონიც, ახლობლებიც და შვილი მამას ჩაბარდება ვითომ უმწიკველო. მამაც მიიღებს, თვალს დახუჭავს, მას ახე აწყობს. ახლა მესგერე, ძვირფასი ნინაც დაგვიმშვიდდება. და მხოლოდ ნაყოფს, ჯერ უხულოს ვიმორგებთ ამით, რომელსაც ელის უამრავი ზიფათი გზაზე და ვერწინ იტყვის, რა დადუბავს მას ღირავალში. რაც მთავარია, უთვალავი შემოსაწირი თქვენს ზეფთ აქნება და სიკეთეს რამდენს მოიტანს...

ფრა ტიმოთეო -- დმერთის სახელით, თანახმა ვარ. ყველაფერი ისე იქნება, როგორც უფალს ხურს. ხად მდებარეობს მონასტერი, გამაგებინეთ და ამის მერე გამატანეთ სახმელი იგი. არ დაგავიწყდეთ, დამიტოვებთ რაღაც ნაწილი იმ ფულისა. მოგვხსენებათ, სამადლო საქმეს, რაც მალე ვიქმთ, უკეთებისა.

ლიგურიო -- ახეც ვფიქრობდი, რომ იყავით ბრძენი მოძღვარი. მიიღეთ ფული, შეუდგეთ კეთილ საქმეებს. ის მონასტერი მდებარეობს... თუმც, მოიცადეთ. რას მანიშნებს ის დედაგაგი? ახლავე მოვალ, ოღონდ ამას ნუ მიატოვებთ, ხულ მთლად დაჟრუფდა, გამომტერდა საბრალო ნინა.

გამოსვლა მხეშთე

ფრა ტიმოთეო და მესამე ნინა

ფრა ტიმოთეო -- რომელ თვეშია ის ქალბატონი?

ნინა -- რაებსა ბოდავ, გადამრია ამ ლიგურიომ.

ფრა ტიმოთეო -- არ გესმის ჩემი?! რა ხანია, რაც გოგონა ფეხშიმედაა?

ნინა -- ხულ გააფრინა ამ ლიგურიომ, ეს რაები თქვა?!

ფრა ტიმოთეო -- ლიგურიომ?.. მერედა რატომ?

ნინა -- რატომ და მიტომ?

ფრა ტიმოთეო -- ეს რა დღეში ვარ. ერთი ცერცეტი, მეორე ყრუ-ერთი გამირბის, მეორე დგას გაშტერებული. ეს ფული მაინც მოვიხმარო, თუ შემარჩინებს. ლიგურიო აქეთ მოდის, ძალიან კარგი.

გამოსვლა მუქვსე

ლიგურიო, ფრა ტიმოთეო, მესგერე ნინა

ლიგურიო -- ეს რა დღეში ხართ, მესგერე ნინა? აბა, დაწყნარდით. თქვენც ვი, მამაო, აქეთ მობრძანდით, ხულ შეიცვალა საქმის არხი.

ფრა ტიმოთეო -- მაინც რა მოხდა?

ლიგურიო -- გოგონას თურმე მოწყვეტია უკვე მუცელი. აი, ამიტომ მიხიხმოხდა ის დედაგაგი.

ფრა ტიმოთეო -- ძალიან კარგი. კაცმა რომ სთქვას, ეს უფრო შაწყობს.

ლიგურიო -- რას, რას ბრძანებთ?

ფრა ტიმოთეო -- რას და ძვირფასო, ახლა გმართებთ ზეტის შეწირვა.

ლიგურიო -- როდესაც ბრძანებთ, რამდენსაც გვეტყვით, ოღონდ ერთხელ კიდევ მიხმინეთ და დახმარების ზელი უნდა გამოგვიწოდოთ.

ფრა ტიმოთეო -- მაინც რა გნებავთ?

ლიგურიო -- ეს საქმე ბევრად მწელია და ერთი მესხედვით, ულაშაზო, თუმცა, მოაქვს სიამე და სიკეთეც ჩვენთვის, მაგრამ თქვენც მეტს მოიგებთ ამით.

ფრა ტიმოთეო -- მაინც არ მეტყვით, რას ითხოვთ ჩემგან? მგონი, რომ ჰირი თქვენს წინაშე შერცხვენილი არ უძნდა მქონდეს.

მერე უცხონი არ გახლავართ ერთურთისათვის და აწი რაღა დაშიდგება, თქვენი ხურვილი არ აღეახრულ.

ლიგურიო -- ეს ხაქმე უნდა გადაეწყვიტოთ ეკლესიაში. დოქტორს დაეტოვებოთ, აქვე იყო, ასე აჯობებს. ჩვენ მოვბრუნდებით და ყველაფერს ავუხსნით მერე.

ნინა -- ახმე გიქნია, წათრეულხარ მოუხსნაღამი.

ფრა ტიმოთეო -- მაშინ წავიდეთ.

ბამონსვლა მუშაკიღე

მესხერე ნინა (მარტო)

ნინა -- ეს რა დღეში ვარ. დღეა თუ ღამე, შინაგს თუ მღვიძავს, იქნებ სიზმარში ზღება ყოველი?! სახმელი რამე რომ გადაიყვანოს მანგ დავაბრალდები. წამომათრია, ამას და იმას ვაკავებო, რას არ დამბირდა. გაგიგონიათ, სიტყვა, კრინტი არ დაუძრავს ამ ჩემს ხაქმეზე. რას ბოდიშობს, დმენტმა იცის, თანაც ყრუაო და ზმას ვერ ვიღებ. ეს რა მიყო ამ ცერცერმა, ეს რა მაკადრა. მაინც რას ფიქრობს, რამი ჭირდება ეს ყველაფერი. დმენტო ჩემო, ბჟურტურობს რამდენს... მოდიან კიდევ. ყოფას ვუტირებ, ჩემს ხაქმეზე ისევ თუ არ ჩააგდო სიტყვა.

ბამონსვლა მარკე

ფრა ტიმოთეო, ლიგურიო და მესხერე ნინა

ფრა ტიმოთეო -- გამომიგზავნეთ ხასწრაფოდ ქალი. ასეთი რაჩე არ შემლება, გქონდეს იმედი. თუ ვი ჩემს სიტყვას აქვს მისთვის ფასი, მაშინ იცოცხლეთ, სადაბოზვე ყველაფერი რიგზე იქნება.

ლიგურიო -- მესხერე ნინა, ფრა ტიმოთეო ჩვენი კაცია. ახლა ვი დროა ქალბატონები აქეთ ხწრაფად მოვატყუებოთ.

ნინა -- ხული ჩამბერე და მაქციე ისევ ყმაწვილად. ვაჭი გვჭირდება, სიტყვა სიტყვაა, მე ბიჭი მინდა.

ლიგურიო -- თქმა არ უნდა, ვაჭი იქნება.

ნინა -- არ ამატირო... სიხარულით ლამის ვიბღავლო.

ფრა ტიმოთეო -- ეკლესიაში მომიცადეთ, იქეთ მიბრძანდით. მე და ქალები აქ ვაკაბაბთ ხათნო ხაუბარს. მერე ვი გიზმობთ და ყველაფერს შეგატყობთინებთ.

ბამონსვლა მარტო

ფრა ტიმოთეო (მარტო)

ფრა ტიმოთეო -- ვინ ვის ატყუებს, ვერახოდეს მიზნები ამას. ახლაც ასეა, რა არ მოჩმასა, რაები მითხრა. მე დავიჯერე, დავაჯერე, რომ დავიჯერე და ამით ნახა, გამომცადა, კბილი მომხინჯა. ოო, ლიგურიო, შე ეშმაკი და ცეტო კაცო, მამ მომწმედი და დარწმუნდი ხანდო ვყოფილვარ. მიტომ მიაბზე ყოველივე, რაც მუცელს გიწვავს. ახლა მარტო ვარ, ხაკუთარ თავს რომ გამოეუტყფდე, ვი წამოვეგე იმ ანკეზზე, რაც ადრე სცადა. ეს არაფერი, ისევე შე გამომადგება. კალიმაქოს ზომ დავტყუებ, ნინაც ზელთა მყავს. მათ არაფერი მოაკლდებათ, ისეც ბევრი აქეთ. ეს ხაქმე უზმოდ უნდა მოხდეს, ვერვინ გაიგოს. არც ამათ აწყობს გახდეს ქვეყნის ხალაბარაკო. რაც არის არის, ჩემი წილი უნდა ვიტვირთო... ოო, ლუკრეცია ძალზედ ხათნო ქალბატონია და არ იქნება ხაუბარი მასთან ადვილი. ეს მახსენდება და მესობა ყველა იმედი. თუმცე, ხაუბარი რას მიქვია, თანხმობაა მიხი საჭირო. აი, ეს არის ქალის ჭკუა, ქალის გონი და აზრი მისი. ქალი და ჭკუა, სად გაგონილა, მაგრამ თუ ერთი წესიერი, არამიტერი სიტყვა წამოხცდა, ცაში ავიყვანო, რით არ ვაქებთ. გუნდრუკსაც ვუკმევთ. ქალი და ჭკუა, გაგონილა ან სად არსებობს. მოდიან კიდევ, მობრძანდება დედასთან ერთად. ეს დედამისი, ქვეყნის ნათრევი, შე წამადგება. ჩემსვენ იქნება და ამითი მივადწევთ რამეს.

ბამონსვლა მათე

სოხტრატა და ლუკრეცია

სოხტრატა -- ჩემო მკირფასო, არც მგონია ხალაბარაკო, რომ გჯერა, ამ შენს პატიოსნებას რარივ ვაფასებ, ვამაყო კიდევ. მაგრამ მეც მენდე, გიმეორებ, ფრა ტიმოთეო ისეთს არას შემოგთავაზებს შენს სინდისს აენოს. ჰოდა, იყავ დაჩყოლი, შვილო. სახიკეთოა ისევ შენთვის ეს ყოველივე.

ლუკრეცია -- მე მაინც ვშიშობ. ეჭვი ჩემი, შეიძლება, უსაფუძვლოა, მაგრამ მესხერეს ხურვილმა, რომ ჰყავდეს შემკვიდრე, მეშინია, ხიფათს რასმეს არ გადაწყაროს. რად არ იხსენებთ, რა შემკვირებევა ხერვიტ მამებთან. ახლა რაც მითხრა, ამისთანა არ მშენია. ჩემს ხეულებს უცხო დაეპატრონოს ჩემსაკვე ჩემით. მე შეურაცხმყო და ამით ის დაიღუპოს. კაცობრიობის აღხასრულის რომ იდგეს კამი, მთელი დუნია იმედით და რიდით მიცქერდეს, შე ვიყო მდედრი ერთადე-

რთი, ადამის მოდგმის გადასწრენი, მაინც მგონი, რომ არ
მაქვს უფლება იმის ჩადენის, რაიც მიზრით.
ხოხტრატა -- ნება ვინ მომეცა გიპასუხო, ან დაგაძალო. აი, ვეაზლო
ფრატებს და ვნაზოთ, რას გვირჩევენ. მისი რჩევა კი, იგი,
შენთვის სახიკეთოა.
ლუკრეცია -- ვითთი და ვკანკალებ, თითქოს სულ სხვა მელის
ცხოვრება.

ბავოსვლა მითითებითა

ფრა ტიმოთეო, ლუკრეცია და ხოხტრატა

ფრა ტიმოთეო -- ამახ ვის ვხედავ, აქეთ მობრძანდით. მე ვხვდები
მ. ზეზს სტუმრობისას, რადგან მეხერე მოძახატონა ამ
საქმეზე. მერე ჩავჯექი, ჩავუჯექი, უძველებ წიგნებს. ორი
ხათი მაინც დაეყავი ბრძნულ აზრებს შორის. წარმოიდ-
გინეთ. ბევრი რამე იქ მოვიძიე, რაც ჩვენთვის არის
სახიკეთო და სახარებლო.

ლუკრეცია -- თქვენ, ალბათ, ზუმბრობთ, თუ ვერ ვხვდები, რაიგა
ბრძანეთ?

ფრა ტიმოთეო -- არა გვაქვს საქმი სახუმაროდ, თქვენ მე მალეგებთ.
მადონა ჩემო, ჩვენ პირველად არ ვხვდებით ერთურთს.

ლუკრეცია -- ეს, რა თქმა უნდა, რომ პირველად არ ვხვდებით
ერთურთს. მაგრამ, მაშალ, მგავსი რამე ჯერ არ მსმენია.

ფრა ტიმოთეო -- მე თქვენი მჯერა. მაგრამ ერთს ვთხოვთ, ნუღარ
ბრძანებთ, რომ არ გხმენიათ. მგავსი კი არა უარესი ხდება
ამ ქვეყნად. და ის რაც ხშირად გვეჩვენება საშინელებად,
მხვალ და ნახავ საქმი არის არტუტ ცოდვილი. ხშირად ისე
გათავისებებ, მერე იოცებ, ნუთუ ამის მქონდა შიში. სწორედ
რომ შიში უჩვევის და შეუცნობელის თვალებს გვიქაჩავს და
ის არის, რომ არ გვახვენებს.

ლუკრეცია -- ვისმინოთ დემონმა.

ფრა ტიმოთეო -- ნება მიბოძეთ, მივუბრუნდე, რითაც დაიწყე-
სანდისი თქვენი დარჩება სუფთა, ეს ნუ გადგელებთ.
იღორტის შიშით ნუ უარყოფთ ნურახდროს კეთილს. თქვენ
ხომ დემონს შეხმენთ კიდევ ერთ სულს, კიდევ ერთ
მლოცველს. თქვენ, რასაც ფიქრობთ, რასაც ეძებთ,
შეიძლება კი ზანთ მართალი. თვლით ბოროტებად, რომ ის
ვიღაც დაიღუპება, ვინც გადიდაძებთ თქვენთან ერთად,
სახმელის მკედლომ. მაგრამ იცოდეთ, შეიძლება არც მოკვდეს
იგი. იღონდ დაფიქრდეთ, შეიძლება ეს ასე მოხდეს. ასე
რომ ნიჩახ ვერ შეგავადებთ სახსოვრზე, ვერ ვგდით. ცოდვა
სხვა არს -- ქორის დაღარით ითქმება ცოდვად. თქვენ ქმრის
დაღარად არ გეოვლებათ, რადგან ნებას ახრულებთ მისას.
ცოდვა -- ვნებისგან მოგვრილია ხიამოვნება, თქვენ კი

ბირიქით უხიამოდ ახრულებთ ამას. თქვენი მიზანი თავის-
თავად უცოდველია. განა არ გახსოვთ, მიზნისათვის რა
ჩაიღინებ ლოტას ქალებმა. ამქვეყნად მართოდ დარჩენის
შიშით მშობელი მამის დაზმარებით მობეს შეილები. რადგან
მიზანი მათი იყო კეთილშობილი, ამიტომ ცოდვად არ
ეთვლებათ ეს საქციელი.

ლუკრეცია -- ამით რას ამბობთ, რაში გინდათ, რომ დამარწმუნოთ?

ხოხტრატა -- დარწმუნება საკუთარ თავის თვითონვე გამართებს.

უშვილო ქალი საბოლოოდ უხარზვაროა. ქმარი მოკვდება,
ქალიც რჩება უცხო სხუელად, ყველაზაგან მიტოვებული.

ფრა ტიმოთეო -- თუ დამიჯერებთ, თქვენი ქმრისთვის ეს საქმი
ბევრად უცოდველია, ვიდრე ოთხშაბათის მარშვის გატყუება.

შენდეთ, მადონა, თქვენთვის ცუდი არახოდეს არ შედინებია.

ლუკრეცია -- მაინც, მაშალ, გამაგებინეთ, ხაით შიშიმგვებთ.

ფრა ტიმოთეო -- ხაით და იქეთ, რისთვის შემდეგამ ჩემზე
ილოცებთ. ერთი წლის შემდეგ დამიშადლით ყველაფერ ამას.

ხოხტრატა -- თქვენ როგორც ბრძანებთ, ყველაფერი ისე იქნება.
თვითონ მივხვდავ, ჩემი ხელით გაგუშვი ლოცინს. ნეტავი
ერთი რას ჭოჭმანობ, სულელი გოგო?! რამდენი ქალი ჩვენს
ქალაქში ნატრულდობს ამას.

ლუკრეცია -- კარგით, ბატონო, თანახმა ვარ. მაგრამ შეგვებებს,
მე თვითონ შეგხვდე ზვალ შიშს ამოსვლას.

ფრა ტიმოთეო -- ნუ შიშობ, შეილო. არ მოგაკლებ, იცოდვე,
ლოცვას. ანგელოზს შეგოხივ მადლი თვისი გადმოგაფრტე-
იოს. აწი ვინქართო, უკვე ბინდი ჩამოწვა ქალაქს.

ხოხტრატა -- მწუხრი ნებისა.

ლუკრეცია -- დემონო, მისევე, წმინდა ქალწულო, დამიფარე
ბოროტებისაგან.

ბავოსვლა მითითებითა

ფრა ტიმოთეო, ლიგურეო, მესერე ნიჩა

ფრა ტიმოთეო -- ხად დაიგარგეთ, ლიგურეო! გამოდით მალე!
ლიგურეო -- აბა, რა ხდება?

ფრა ტიმოთეო -- მგონი გვემეგლა. შინ გაგმურნენ, შეუდგებიან
ახლავე საქმეს. დედამ იმარჯვა, გაჰყვება და თვითონ
ჩააწყენს.

ნიჩა -- ნუთუ, ასე იოლად დაგყვან?

ფრა ტიმოთეო -- დაგბრუნებიათ, მესერე, ხმენა.
ლიგურეო -- წმინდა კიმენტემ მოჰფინა მადლი.

ფრა ტიმოთეო -- მის ხატსაც უნდა შესწიროთ რამე. ახლა
მიბრძანდით, მიხედეთ საქმეს, დანაპირებიც არ დაივიწყეთ.

ნიჩა -- ჩვენ გაგცვლებით. ესე იგი, როგორც თქვენ ბრძანებთ.
ჩემი შეუდგე უყოყმანოდ ადახრულებს, რაც ჩავიფიქრეთ?

ფრა ტიმოთეო -- ხომ მოგაზხვენთ. აღარ შეცვლის მადონა სიტყვას.

ნიჩა - ბედნიერებით ვისაც უნდა, გავეჯიბრები.
ფრა ტიმოთეო - ვაჟს უნანავებთ ერთი წლის თავზე. ასე მჯერა და ასეც იქნება.

ლიგურიო - დრო არის უკვე მიუბრუნდეთ, მამაო, ლოცვას. თუ გავიჭირდა, ისევ უნდა გვირჩიოთ რაშე. თქვენ კი, მესერე, შინ მიბრძანდით ახლა მადონას გვერდით დგომა სჭირდება თქვენი. მე კალიმაქოს მივაკითხავ, ავიღებ სასმელს და ექვსზე შეხვდეთ. ექვს საათს ნუ გადავაცილებთ, რათა დავგეგმოთ, რას ვაკეთებთ საათის ათზე.

ნიჩა - შენ მართალი ხარ. მამ წავედით.

ფრა ტიმოთეო - კეთილად გველოთ.

კანცონა

უტყბილესია სიყვარულში თვით მწარე გემოც.
სასიყვარულო ეშმაკობაც ძალზე ტყბილია, -
ტყბილია ბოლო, დასაწყისმა რაც უნდა გვექმოს.
წაულებს ნაცვლად ბოლოს გერჩება ჩვენ იდილია.
სხეულთა შერწყმა ის ყვავილია,
აღტყინებული წველები რომ ხმარობენ წამლად, -
ო, ტყბილო წამო, ყველა მონებს შესს ძლიერებას,
სიყვარულს შენ ხოი მშუენიერებად,
შენა ხარ მხსნელი: შხამს თუ ჯადოს - სიცოცხლის მწამლავს
შენ გზას უკეტავ წინ უღვები ბურუსად, კვამლად.

მგოთხე მოქმედება

ბამოსვლა პირველი

კალიმაქო (მარტო)

კალიმაქო - გამაგებინა, ერთი, რა ქნეს, რა მოიფიქრეს. ნუთუ, ვერ ვნახავ ლიგურიოს, სად დამეკარგა? ოთხზე მოვალო, უკვე არის საათის ზეუთი. რა დაგაშავე, ეს წამება რომ არ დასრულდა. ბედი ყოველთვის ერთნაირად ჩამოარჩევს კარგსა და ცუდსაგ. ანაწილებს ტოლ-ტოლად მუდამ. ზომადნა ვეგვარ აფარვარტებულს, ორივე მხრიდან რომ ბერავს ქარი. ნესერე ნიჩას სიჩერჩეტე მიღვივებს იმედს. მომაგონდება ლუკრეცია, სათნო მადონა, მისი სიმკაცრე, და იმედიც გადნება ხელად. რამ ამტყნა და გადამრია, ვიწყველი თავსაგ. ვიქვავთ, მიეღწიე, რაიც მდაგავს, მერე, მერე რა?.. ლტოლვის საგანი, ზომ არასდროს ამართლებს შედეგს. ერთიც მაფიქრებს, რომ მოკვდები და ამის ჩამდენს არ ამცდება ჯოჯობეთის ცეცხლი და კუბრი. მაგრამ სულელი კალიმაქო, ჯოჯობეთი ზომ საკხე არის მშვენიერ ხალხით.

შენ ვიდას ტიკი-ტომარა ხარ, რომ იქ მოხვედრის გერცხვინება, შენ ვინ მიგდინარ?! ეს რა დღეში ვარ, ენა შებმის, თავს ვერ ვაბამ ვერარა საქმეს. თითქოს მუხლებიც მიკანკალებს და მხოლოდ მიტომ, რომ ლუკრეციას სურვილით ვარ ბოლომდე ხავსე. ეს გულიც მკერდში არ ჩერდება, განსხლტომას ლამობს. ნუთუ გამწირავს მაცხოვარი და ერთხელ მაინც არ გახდება მადონა ჩემი. რა შემართება, ლიგურიო მაინც მოვიდეს, რომ ცოტა გული გადავაყოლო. მგონი, გამოჩნდა, ემუწება ჩემი მშველელი. მაგრამ, ვაითუ, დამაქციოს მისმა სიტყვებმა.

ბამოსვლა მეორე

ლიგურიო და კალიმაქო

ლიგურიო -- სად დაიკარგა კალიმაქო. ასე არასდროს მდომებია მასთან შეხვედრა. გამოცდილი მაქვს, რომ მომქონდეს ცუდი ამბავი, სამებარი არ გახდებოდა. სად არ ვემიე -- მოედანზე, შინაც ვეწვიე, ავუარე და ჩავუარე სპინის სახასხლეს. გაქრა, აორთქლდა, თუ რა მოხდა, რაშია საქმე? მაგრამ მიჯნურებს ერთ ადგილზე რას გაჩერებ, დააბოტებენ უგზო-უკვლიდ, თვით არ უწყვიან.

კალიმაქო -- ვერცობა მეძებს ლიგურიო, ავივებს თვალებს. სახე აქვს ბადრი, ცული ამის არა ჰგავს მანგეს. რამ გამამტყნა, რად შებმის ენა.

ე, ლიგურიო, ლიგურიო, მომხედე აქეთ.

ლიგურიო -- სად დამეკარგე, კალიმაქო, დაგემებ ამდენს.

კალიმაქო -- ჩქარა მითხარი, რა ამბავი მოგიტანია.

ლიგურიო -- ვაჟია, ვაჟი, გიხაროდეს, ჩემო კეთილო.

კალიმაქო -- მართალს ამბობ, თუ მეჩვენება.

ლიგურიო -- მართალს და როგორს.

კალიმაქო -- ნუთუ, მადონა არ არის უარზე?

ლიგურიო -- უარზე კი არა...

კალიმაქო -- მამ გვიხსნა ბერმა?

ლიგურიო -- იცის ბერმა თავის საქმე.

კალიმაქო -- აწი ვილოცებ კეთილშობილ ფრატესთვის მუდამ.

ლიგურიო -- აბა, რას ამბობ. ამ საქმისთვის აწუხებ უფალს? პერს არ სურს ლოცვა, სხვანაირად ითხოვს მადლობას.

კალიმაქო -- მაინც რა უნდა?

ლიგურიო -- რა და ფული, ჩემო კეთილო.

კალიმაქო -- კი ბატონო, მაინც რამდენს შებირდი მოძღვარს.

ლიგურიო -- სამას დუკატს.

კალიმაქო -- კარგი გიქნია.

ლიგურიო -- ოცდახუთი დოქტორმა მიხცა.

კალიმაქო -- და როგორ მოხდა.

ლიგურიო -- ეს ოფდახუთი იმ სამაზში შედის, ძვინფახო.
კალიმაქო -- დედაც წაგვადგა ამ საქმეში?
ლიგურიო -- და მერე როგორ... როგორც გაიგო, მის ქალიშვილს
რა დამე ელის, დამე ნეტარი, თან უფოდველი. იმ წამს
შეუჩნდა -- ემუდარა, არ მოახვენა. მოჰკვარა მოძღვარს,
არ მოეშვა და დაითანხმა.
კალიმაქო -- ო, ღმერთო ჩემო! რა მაღლი მაქვს ნეტავ ამდენი,
ახე რომ შეწყალო. შედნიერებამ შესაძლოა მომიღოს ბოლო.
ლიგურიო -- ეს გამაგიჟებს! ხან დარდი გლავს, ხან სიხარული.
ერთი მიბრძანე, შეძლადეგული თუ გაქვს სახმელი.
კალიმაქო -- დიას, შადა მაქვს.
ლიგურიო -- ახლა მითხარი, ლუკრეციამ რა უნდა შეხეავს.
კალიმაქო -- იზოკრასს მივცემ, შეზავებულ ღვინოს ხანებლით.
სახარცებლოა, კარგად იგი, ხალისსაც მატებს... თუმცა,
გათავდა! არაფერი აღარ მიშველის!
ლიგურიო -- რამ გადაგნია, რაეზს ამბობ, კეთილო ჩემო?!
კალიმაქო -- ისედა რამ მომაგონდა, ყველაფერი ამაო არის.
ლიგურიო -- მაინც რა მოხდა, აღარ მერყვი?!
კალიმაქო -- მე თვითონვე დავიგე მახე.
ლიგურიო -- ჩამოიდე საზიდან ხელი და მითხარი, რამია საქმე.
კალიმაქო -- განა თვითონვე არ ვუთხარი მესერე ნიჩას,
შებინდებინახს ერთად მეთქი გავიდე გარეთ -- შენ, იგი, მე
და მსახური ჩემი. ვეძიოთ კაცი, ვინც შემდეგ უნდა
შევეწვიინოთ ნიჩას შეუდღეს.
ლიგურიო -- მერე რა მოხდა?
კალიმაქო -- შენი არ მიკვირს, რომ ვერ ხვდები საშიშროებას.
თუ არ ვიქენი თქვენთან ერთად, ზომ მიხვდა ნიჩა, რომ არ
არის მთლად ხუფთად საქმე.
ლიგურიო -- კი ხარ მართალი, მაგრამ რა არის უშეგლებელი.
კალიმაქო -- მე ვერ ვხვდავ აქ გამოსავალს.
ლიგურიო -- სისულელეა! მოვიფიქროთ უნდა რაიმე.
კალიმაქო -- თუ რამეს ხვდები ნუღარ გამტანჯავ.
ლიგურიო -- მაცალე ფიქრი. შენ დამშვიდდი, იყავი წყნარად.
კალიმაქო -- ეს გამაგიჟებს. რა დამამშვიდებს, შენ ჯერ თუ კიდევ
ფიქრობ, ძმობილო.
ლიგურიო -- მგონი, გვეშველა.
კალიმაქო -- რას აპირებ, დროზე მითხარი.
ლიგურიო -- ისევე უნდა წავისმართო მაცადი ბერი.
კალიმაქო -- ის რას გვიშველის.
ლიგურიო -- ჩვენ ზომ ვაპირებთ გადავიცვათ კაცის საძებრად.
ბერიც გადივამს, გამოგვეყვება და ნიჩას ვერყვით, რომ იგი
შენ ხარ. დავუფარავთ სახეს სამოხით, ზმასაც შეივგლის და
მეხერე ვერას მიხვდება.
კალიმაქო -- მოქწონს ეს აზრი, მე კი რა ვქნა, როგორ მოვიქცე.

ლიგურიო -- რასმეს მოიხსნა გრძელსა და ნახმარს და ღიღინით
შეგვეფეთები, უმჯობესია ხელში საკრავს თუ მოიმარჯვებ.
კალიმაქო -- სახეს რა ვუყო?
ლიგურიო -- ნიღაბი, ალბათ, ექვს აღუძრავს მესერე ნიჩას.
კალიმაქო -- აბა, უნიღბოდ ზომ შემინობს, რა მეშველება.
ლიგურიო -- თუ მოიქცევი, როგორც გეტყვი, მაშინ ვერ გიცნობს
-- სახე დადმანტე, ყბა ჩამოაგდე და მოხუტე მარცხენა
თვალი. მამ, მოდი, ვგადოთ.
კალიმაქო -- ასე?
ლიგურიო -- კიდევ უფრო.
კალიმაქო -- ასე?
ლიგურიო -- ეგადე მეტად.
კალიმაქო -- ახლა კარგია?
ლიგურიო -- ო, აი, ასე. დაიხსომე. ცხვირსაც მოგართმევ, სადღაც
კი მაქვს ჯამბაზის ცხვირი.
კალიმაქო -- მითხარი, მერე როგორ მოვიქცე?
ლიგურიო -- შეგვეფეთები და ოთხთავე წაგართმევთ საკრავს.
ვაგკოტავო, მიგვერთი ლუკრეციას და ჩაგაკორებთ მის
საწოლში. ჩემო კეთილო, დანარჩენი შენი საქმეა.
კალიმაქო -- ერთი მიმიშვა იქამდის და მე ვიცი მერე.
ლიგურიო -- იქამდის მიხვალ. დამიჯერე, ასეც იქნება. საქმე
მერეა, მერე დიდი გელის გამოცდა.
კალიმაქო -- რაღა გამოცდა, არ შემშალო.
ლიგურიო -- მერე კადისარ ბეწვის ზიდზე. ჯერ ერთი, უნდა
მოაწინო თავი მადონას. ასიამონო და განაწყო შენდამი
კარგად. შემდეგ მოუყვი ყველაფერი და გამოუტყდე, როგორ
იწვლდი, რა არ სცადე ამადამისთვის. შეურცხვენილი იქნება
თუ დარჩება შენად; თუ გაგვა, სინცხვილს ვერ ჩამორეცხს
ვერარა წყალი. ესეც უთხარი, გააფრთხილე, არ მოგვერიდოს.
მჯერა, ეს დამე, შწველი დამე თქვენთვის ბევრჯერ
განშეღრდება.
კალიმაქო -- მამ, ასე ფიქრობ?
ლიგურიო -- მას წყალი არ გაუვა, ჩემო კეთილო. ახლა კი დროა,
უხე ხინოს და ხახელი ახლე ნიჩას. მე ბერთან წავალ,
მერე დოქტორს ერთად შევევლით. ოღონდ, ჯერ მოძღვარს
აქ მოვიყვან გადასაცემლად. აბა, დავიმართო, მიგხედოთ
საქმეს.
კალიმაქო -- შენ რომ არ მყავდე, რა მეშველება. მართლაც, დროა
მიხედოთ საქმეს!

ბამოსკლა მესამე.

კალიმაქო და ხირო

კალიმაქო - აქეთ მომხედე.

ხირო - დიას, მესხერე.

კალიმაქო - მომიახლოვდი.

ხირო - გთხოვთ, აიძახებო.

კალიმაქო - საძინებელში შეხვალ ჩემთან, იქ კანადიდან გამოიღებ ვერცხლის სახმისს და აქ მომიტან. გადააფარე აბრეშუმის რამე ნაჭერს და ფრთხილად იყავ, არ დაგედვაროს.

ხირო - ერთ წუთში აქ ვარ.

კალიმაქო - ათი წელია მემსახურება. იშვიათად შემხვედრია ახე ერთგული. ახლა არ მოთქვამს ყველაფერი მიხთვის ბოლომდე, მაგრამ მიხვდება, რაშია საქმე. საკმაოდ მკვირცხლი გონება აქვს. იმასაც ვატყობ, ყველაფრისთვის მზად არის იგი.

ხირო - აი, მოეცო თვით.

კალიმაქო - ძალიან ვარგი. ახლა გახლე მესხერე ნიჩას და მიატოვი ეს ხახმისი, თან აუხსენი, ეს ის არის, რაც მადონამ უნდა მიიღოს ნავაზმებზეა თქო. ისიც უთხარი, უძეობებსა ადრე იეახშილს თქვენმა მეუღლემ, რადგან წაშალი უკეთ მოქმედებს. მერე მობრძანდეს დათქმულ ადგილზე. მამ, წადი დროზე.

ხირო - აბა, წავედი.

კალიმაქო - თუ მონდომებს, შენთან ერთად აქეთ წამოხვალას, დაელოდები. თუ არადა გამოხსენი უშალვე ჩემთან, როგორც გადახვე ამ სახმისს და დანაბარებხარ.

ხირო - მესმის, მესხერე.

ბამოსკლა მეოთხე

კალიმაქო (მართლ)

კალიმაქო - ახლა უფაღე ლიგურის და იმ წმინდა ბერს. რა მართალია, ვისაც ლოდინი იღო საქმედ არ ეჩვენება. როდესაც ვეძიებო, თუ რა მელის ცოტა ხნის შემდეგ, ნელ-ნელა ვდნები. მაკრონებს იგიც, ვაითუ, რამე გამოგონებებს ხელის შემშლელი. მართლა თუ რამე ჩამიშალა ჩემი მიზანი, თავს არ ვიფიცებ - გადავეყვები არსო ტაღლებში, ან მის კარებთან გამოვიხვამ ვიხერში დანას... მგონი, გადავჩნი. ლიგურიო აქეთკენ მოდიხ. თან ვიდაც მოხდევს კუჩიანი, ფეხსაც მოათრევს. ბერი იქნება. ოო, დვთისმსახური ერთ თარგზეა ყველა მოჭრილი. ხამნი

ვოფილან. ეს ხიროა, ჩემი მსახური. უკვე გადახვდა „მანდრაგორა“ მესხერე ნიჩას?... ალბათ, ასეა. ყველა აქეთ მოემხურება. მერე აქ დავუხდი და დავგვგმავთ ხალხის წერილად.

ბამოსკლა მესხუთე

ხირო, ლიგურიო, ფრა ტიმოთეო (გადამხული) და კალიმაქო

ხირო - ამ კაცს ვერა ვინც, ლიგურიო.

ლიგურიო - კაცი ეს არის.

ხირო - მართლა კოჭლია, თუ მარჯვენას მოათრევს ძალით.

ლიგურიო - შენ თავს მიხედე.

ხირო - ხახვ ვი აქვს სუფთა ყინადის.

ლიგურიო - ენა ჩაიგდე! რაებს ლაყობ, თავად არ უწყვი. შენ კალიმაქო მომიძებნო ისა ხეობია.

კალიმაქო - მე აქ განლაგართ. ხალამი თქვენდა.

ლიგურიო - ერთ რამესა გთხოვ, კალიმაქო, ეს გაანუშე. არ ეკადრება ყველაფერში ცხვირის ჩაყოფა.

კალიმაქო - მიხმინე, ხირო. ამ ხალამს ლიგურიოს ვოველ სურვილს მიიღებ, როგორც ჩემს დავალებას. რასაც მიიხმენ, რასაც ნახე არვისთან დაგვადებს, თუ ვიყვანე და ვინდა ჩემთვის მხოლოდ სიკეთე. ახევე შენთვის, ჩემო კარგო, ეს დანიხომე.

ხირო - როგორც მიბრძანებთ.

კალიმაქო - მიატოვი დოქტორს, რაც გაგატანე?

ხირო - დიას, მესხერე.

კალიმაქო - მერე რა გითხრა.

ხირო - მე ყველაფერს შევასრულე.

ფრა ტიმოთეო - ეს თქვენ ბრძანებით, კალიმაქო?

კალიმაქო - დიას, ვახლავართ. თუ ყველაფერი შეხრულდებოდა, რაიც გადაგიხვებს. მაშინ, თვოდვთ, შეგიძლიათ მიძახებოთ. ჩემი ქონებაც, როგორც გხუროდეთ, გამოიყენეთ.

ფრა ტიმოთეო - მე მჯერა თქვენი და ამიტომ, რასაც ახლა ვიქმ, არ გავირჯები არვისთვის აროდებს ასე.

კალიმაქო - ეს თქვენი შრომა, თქვენი გარჯა არ იქნება, მამაო, ფეჭი.

ფრა ტიმოთეო - ისიც შეყოფა, შეილო ჩემო, კეთილი თვადით თუ გადამომხედავთ.

ლიგურიო - მოვეშვით ახლა მიეთ-მოვთხ. არ გააქვს ამის დრო. მე და მსახური გადავიცვამთ. მერე წამოგყვები. კალიმაქო, მერე ვი გახსნი, მიხედვ საქმეს. თქვენ დაგვადებთ, ძეინდასო ფრატე. არ დაგაყოვნებთ, გვახლებით სუითოდ წუთში. მე, თქვენ და ხირო წავალთ მერე მკირფას დოქტორთან.

კალიძაქო - მამ შინ შევიდეთ.
ფრა ტიმოთეო - დაგელოდებით.

ბამოსვლა მიაქვსა

ფრა ტიმოთეო (მარტო)

ფრა ტიმოთეო - უდიდესი ხალხი მიგიყვანსო სახრჩობელამდე -
რა ხწირად უთქვამთ. რა ხშირად არის დასასრული კაცის
ცხოვრების უსიამოვნო, თუკი ძალზედ არის კეთილი, თანაც
ღამეოლი. რა მრავლა ნეტავ, ჩემი საქმე შეკეთებინა. მაგრამ
ხომ წედავს უფალი, რომ შემოიჩინდა ლიგურიო. ცოდვა
ჯერ ნეტავთ მომხსინჯინა, მერე მკლავი მარტუცინა და ახლა
უკვე ყვლაძის ვარ შაგნით ჩაფლული. მაგრამ ხომ არ ვარ
მარტოღმარტო მე ამ საქმეში. ეს კი მამშვიდებს, ქვეყნის
ხალხი რომ გაგნია. ა, მობრძანდება ლიგურიო მსახურთან
ერთად.

ბამოსვლა მუშვიდ

ფრა ტიმოთეო, ლიგურიო და სირო (გადაცმულები)

ფრა ტიმოთეო - უკვე მობრუნდით?
ლიგურიო - რა ბიჭები ვართ, შემოგვხედეთ.
ფრა ტიმოთეო - უკეთესი არ შეიძლება.
ლიგურიო - დოქტორიც ვნახოთ, შევიერთოდ და შევუდგეთ მერე
ჩვენს საქმეს.
სირო - ეს კარს ვინ ადებს? მსახურია თუ თვითონ არის.
ლიგურიო - მესხერე გახლავს. ჰა-ჰა-ჰა-ჰა!
სირო - შენ რა გაცინებს?
ლიგურიო - აბა შესედე, თუ არ არის დადინვის დირსი. ეს რა
ჩაუფვამს, უკანადაც რომ ვერ უფარავს. დაშნას შესედე,
ახლა თავზე რა მოუფვამს. გესმით, ბუზდუნებს. არ იქნება
ურთიგო, ჩაეწყვი... რაეის პრეტუნობს. ალბათ, ისევ ცოლზე
თუ ბრახობს.

ბამოსვლა მერვე.

მესხერე ნიჩა (გაოცებული)

ნიჩა - რა ხულეღი მყავს, ერთმა აბას ვის გადაშვიდა. ეს კი
კარგი ქნა, მსახურები რომ დაითხოვა. არ გააჭირა საქმე
თავის წუქუნ-კრუსუნით „ეს რა მინდაო... რატომ მთხოვთო
ამის ჩადენას?.. რა შევეყოფა, მერე თავი ვით ვიფიცხოლო...

დედა, დედაო...“ სლუკუნებდა ციფქნა ბავშვივით. კიდევ
კარგი, რომ დედამისმა ძალზედ იმარჯვა. შეუფარხანა და
შეაგდო ცივად საწოლში. არ მოსკლა კაცი. თითქოს, ქალი
ძნელადღამეოლი კი არის კარგი, მაგრამ ზედმეტი არაფერი
ვარგა ამქვეყნად. ეს ბატისტინა არ მომაჯდა და მიმაჭენებს.
ვთქვათ და, გამოხცეს ბრძანება, რითაც ისჯება უჭკვიანესი
მანდილოხანი ულორენციისა. გაწიწმარტდება და იკითხავს,
კი მაგრამ რატომ, ასეთი რა დავაშავეო. წარმოიდგინეთ,
არც შერცხვება, არც დაეჭვდება... დღეს, გაოცვლისას
საკუთარ თავს შევაველე თვალი. ერთობ ღაშაზი, მომხობდ-
ელი ვარ ჩამაკაცი. არცერთი ქალი უარს არ იტყვის ჩემთან
ალერსზე. არც არას მომთხოვს, ყველა ისე ჩამიგორდება...
აწი კი საქმე, დიდი საქმე გვაქვს მისახედი. დანარჩენები,
ნეტავ, სადღა უნდა ვეძიო?

ბამოსვლა მაცხრა

ლიგურიო, მესხერე ნიჩა, ფრა ტიმოთეო, სირო

ლიგურიო -- სალაში დოქტორს!
ნიჩა -- ვაი! ვინა ხარ?!
ლიგურიო -- ნუ გეძინიათ, ეს ჩვენა ვართ.
ნიჩა -- რა კარგია! ყველანი აქ ხართ? ბედი თქვენი, რომ
შეგიცანათ, თორემ ჩემს დაშნას ვერც ერთი ვერ გადაუჩრ-
ებოდით. შენ ლიგურიო, შენ სირო ხარ, ასე არ არის? ეს
კი მაგისტრი. ჰა, ხომ გიცანით.
ლიგურიო -- როგორც ყოველთვის, არ შემცდარხართ.
ნიჩა -- ერთი შეხედვით, სულ შეცვლიდა. მომიხლოვდი.
ლიგურიო -- პირი კაკლით გამოვუტენე, შმა შეეცვალა, რომ ვერვინ
იცნოს.
ნიჩა -- შენ რა გითხარი.
ლიგურიო -- რა დაგიშავეთ?
ნიჩა -- მეც ვერ მასწავლე, მეც კაკლებით ხმას შევიცვლიდი. დიდი
საქმეა შმაშ არ გამოცეს, არაგინ მიცნოს.
ლიგურიო -- აგერ, ინებეთ. შეგიძლიათ ჩაიღოთ პირში.
ნიჩა -- ეს რაღა არის?
ლიგურიო -- ხანთლის ბურთულა.
ნიჩა -- მომეცი ერთი (ახველებს, იფურთხება.) ფუჰ! დაიკარგე
აქედან. ეს რა საზიზღრობაა.
ლიგურიო -- უჰ, შემინდეთ, შემშლია და სხვა მომიცია.
ნიჩა -- (ახველებს, იფურთხება.) ჩაშინ რა იყო, რა იყო ეს
სისამაგლე?
ლიგურიო -- ალოვს ბურთი.
ნიჩა -- ფუჰ! გადაშენდი. თქვენ მაგისტრო, შმას რად არ იღებთ.
ფრა ტიმოთეო -- გამანაწყენა ლიგურიომ.

ლიტერიო - ახლა გვეყოფა, ვეწიოთ საქმეს. მთავარხარდლობას მე ვვიხრულო და მიგდეთ ყური: მარჯვენა ფლანგი ჩავაბაროთ ჩვენს კალიმაქოს. მარცხენას ვიდებ საკუთარ თავზე. დოქტორს და ხიროს აქ ჩავასაფრებთ. ცენტრს დაიტერს მათი დუეტით. საითაც იკრავთ გაქირვების ხუნს, იქ წამველად მოგვევლინებით. რაც მთავარია, დავთქვათ პართლი. „წმინდა რქიანი“, სომ დაიხსოვებთ?

ნიჩა - მერე ვინ არის „წმინდა რქიანი“?

ლიტერიო - ვინ და წმინთანი მთელ ხაფრანგეთში ყველაზე მეტად პატივცემული. წინ შეგვიპრებო! აქ ჩავუხაფრდეთ! ჩუმა! არ გეხმით, ვიდაცა მდენის.

ნიჩა - როგორ არ მესმის. ახლა რა ვქნათ?

ლიტერიო - ვინმე გავგზავნოთ დასახვგრად და ამის შემდეგ ვიმოქმედებთ ყველანი ერთად.

ნიჩა - მერე ვინ წავა?

ლიტერიო - შენ მიდი, ხირო. იცი, ალბათ, როგორც მოიქცე: მიცნობ-მოცნობე და სახწრაფოდ უკანვე გაჩნდი.

ხირო - აბა, წავედი.

ნიჩა - არ უნდა შევედეთ, ვინმე საბყარი, უხუხური ბერიკაცი არ შეგვერჩეს ხელში. თორემ თავიდან უნდა დავიწყოთ სვალ ყველაფერი.

ლიტერიო - ხიროს იმედი იქონიეთ -. მკვირცხლი ბიჭია. მობრუნდა კიდევ. რაო, რა ხდება?

ხირო - მოდის და მოაქვს მთელი ქუჩა მღერა-თამაშით. ასეთი მოშინილავს ვერც მოშენით, რომ შესძრათ მზარე. ჯერ უმაწვილია, ოცდახუთის არც კი იქნება.

ნიჩა - ეს, ეს მინდოდა, თუ მართალი მოგაქვს ამბავი. და თუ გრულობ, მე უბედურო, შენ წაგათრევ იმის მაგიერ.

ხირო - რაუ გითხარით, არ გაუვა, მესხერე წყალი.

ლიტერიო - აქ დავუფადოთ. როგორც დავლანდავთ, ყველანი ერთად დავმცემით.

ნიჩა - მაკისტრო, განზე რატომ გამდგარხართ. ახლა თქვენ უნდა იმოქმედოთ, ახლგაზრდა ხართ. აგერ, ვამოჩნდა.

კალიმაქო - (მღერის). „მე თუ არ მიშვებ და არ მნებდები. მაშინ ვშავი იყო მენი თანაჩეცხედრე“...

ლიტერიო - აბა, ყოჩაღად!.. მომევი აქ შენი ხაკრავი!

კალიმაქო - რა დავიშავეთ, დამეხხენით, რა გინდათ ჩემგან.

ნიჩა - რაც გვიდა, ნახავ. აუკარით სახწრაფოდ პირი.

ლიტერიო - დაატრიადეთ! კიდევ, კიდევ შემოაბრუნეთ!

ნიჩა - ახლა შინისკენ! ნუ ვაყოვნებთ, ჩქარა წავიდეთ!

ფრა ტიმოთეო - მესხერე ნიჩა, დავეთხოვებით. თავის ტვივილი არ მახვევებს და მეც შინ გავსწევ. თუ არ დაგვირდით, ალბათ, სვალამდე აღარ შევხვდებით.

ნიჩა - კარგიო, მაგისტრო, ამას აწი თვითონ მივხვდავთ.

გამოსვლა მხატვ
ფრა ტიმოთეო (მარტო)

ფრა ტიმოთეო -- დაუვდეს უკვე ხაზს ურდული. მეც დავადგები მონახტრის ბილიცხ. მაყურებელი, ნუ შეგვიჩხავთ, რომ არ გახვევებთ. მილი გაგვიქრა, დამე თეთრად დავგათრედე. ღოგვაში გავა ჩემთვის დამე. ხირო ივანშეებს, არც ლიტერიო მოიკლებს საქმელს. თუმც, უნდა ითქვას, ჯერ ლუკმა არ გაუტრეხათ. დოქტორი ივლის, მთელი დამე არ მიიხვევებს და მზარეულსაც ამუშავებს აღიონამდე. რაც შეეხება კალი-მაქოს და ლუკრენიას, ახე მგონია, ვერც იხინი დაიბინებენ. ახუც იქნება, აბა, ერთი წარმოიდგინეთ, მე ვიყო იგი, თქვენ კი მადონა. დიდი მიხვედრა არ უნდა ამას, ვერც ჩვენ შეგვძლებდით მილიხათვის მიგვეცა თავი.

ქანცონა

ო, დამე, დამე გაჩნდა მიჯნურთა მცველად!
ო, დამედიდოს წმინდა წამებო! --
ხართ ნეტარ ეულთა ტიბისა ხაფიო,
ამყვენიური სიამენი თქვენთა ყველა-
თელადიწყებულ ხაფრულთს თქვენ ხართ მომენი, --
თქვენ ხართ მათი დამაქრული კენისის მოხმენიო.
დამე ხაფე ხარ სიამით მუღამ,
შენ დაქანცულხაც აზვევირეს სატრეოთვის ამბობს,
შენ გაშეყებულ ხატრეოებსაც სიმშვიდით ამკობ,
შენი სიკეთით უბედურიც განცხრონიო კუთახს...
დამეც არაა წვეილი, შენ რომ გახსენოს ცუდა!

მეხუთე მოქმედება

გამოსვლა პირველი

ფრა ტიმოთეო (მარტო)

ფრა ტიმოთეო -- ვერ მოგახვენს, ვერ მოკუტე წამითაც თვალი. გულის არ ითმენს ამიტანა იხე ხურვილია, გავიგო, რა ქნა კალიმაქომ, რა მოხდა დამით. დილით ვილოცე, მერე

საყდარს მივხედვით ჩვენსას. **გაბრწყინებული, გავანათე**
აქაურობა. გამოვუყვალე საფარველი ერთი-ორ საცხად. ხელ
ტყვილად ვლავლობ, ტყვილად ვთხოვ ჩემს ძმებს საყდარში,
მიხედონ ხატებს, მტვერი მაინც ჩამოაყალიონ. თან უყვიროთ
სხვისი, ხალხი ასე რამ შეცვალაო. ხატს გვპარავენო, ჩივიან
ზმირად. ისე, რომ ვთქვათ, ტყვილი არ არის. ხუთას
ხატიდან ოციოდე შემოვვრჩა აღბათ. ეჰ, რა დრო იყო,
ყოველ შაბათს ვგალობდით ერთად. თვითონ ვწირავდით
შესაწირავს წმინდანთა ხატებს. ხედავდა მრეელი, და
შესაწირავს ერთი ათად იბარტყებდა ძალიან ზმირად. ახლა
სულ სხვაა, სასიკეთო არ უჩანს პირი. ჩვენი ბრალია და
ვიკვინვებთ ჩვენზე ამ ამბავს. ვეღარ აზროვნებს ჩვენი
სამშო, დააკლდა გონი... მესერეს სახლში რაღაც დიდი
ხმაური ატყდა. დემეტრეს ვფიცავ, ვხედავ ჯაჯგურობენ
„შეპყრობილ“ ვაკთან. დროზე მოვხუჯვარ. მამ, გავიგოთ,
რამია საქმე. და მხოლოდ მერე ვყაზლები მესერე ნიჩას.

გამოსვლა მეორე

მესერე ნიჩა, კალიმაქო, ლიგურიო, სინო

ნიჩა - ერთი, შენ იქეთ მოუარე, მე მაგრად ვდგავარ, სინო,
შენ კიდევ მოსასხამში ჩაავლე ხელი.

კალიმაქო - გამაგებინეო, რა ცოდვა მაქვს, რომ ძვალი მთელი
არ შემარჩინეთ.

ლიგურიო - გასწი აქედან და არვინ გვრჩის.

ნიჩა - ჩვენ აქ შეგნეო დეტ, გზას თვითონაც გ... ნებს აწი.

ლიგურიო - დაიკარგე ახლავ აქედან! მამ ჩ... მინდე, თორემ
ვეღარ გადაბრუნდები.

ნიჩა - მგონი, რომ აღარ გამოჩნდება, ისე მოკვლავნდა. მთავარია,
ვერვინ მიხვდება, რომ არ გვეძინა. დროზე გადავიცვათ, მზის
ამოსვლას შევხვდეთ ქუჩაში.

ლიგურიო - როგორც ყოველთვის, ახლავ სწორს მძძანებთ.

ნიჩა - თქვენ კალიმაქოს მიაშურეთ და გაახარეთ, რომ ყველაფერი
კარგად გასრულდა.

ლიგურიო - გი, მაგრამ ჩვენ რა, ჩვენ რა უნდა ვთქვათ? ანდა,
რა ვიცით. სინოსთან ერთად ჩავუჯექით და ვწრუპეთ
დგინო. რაც მოხდა დამით, მოწმე თქვენა ხართ და სიდედრი
თქვენი სოსტრატა. აბა, რა ვიცით მე და სინომ.

ნიჩა - ეს სულ გამომჩნა. ყური დამიგდე, ესე იგი, მაღონა იწვა.
ჩემი სიდედრი ბუხრისპირას ნაბავდა თვალებს. მე ის
ყმაწვილი ავაბრძანე ზემო სართულში. იქ ვაიძულე გაეხადა
საკუჭნაოში. ისე ვიდექი, შუქიც არ მცემდა. ვერ გაარჩევდა
იგი ჩემს სახეს.

ლიგურიო - დიდებულისა. მშვენიერი ჩანაფიქრია.

ნიჩა -- მოკლე, გამომკლედა. ერთი ორი კი გაიქჩა, მაგრამ, სომ
იცით, ჩემთან არა გაუვიდოდა. სახე მას ჰქონდა საზინდარი,
თავადაც ნახეთ, მაგრამ სხეული აწყობილი ასე უნადოდ,
ძმა ხარ და გიტყვი, ჯერ არ მინახავს. მარმარილოში ნაკვეთს
ჰგავდა, აღნაგობაც სამაგალითო. სხვა რამეების აღარა დირს
წვრილი აღწერა.

ლიგურიო -- აბა, რა გითხრა, კარგი იყო თავად მენახა.

ნიჩა -- შენ გეცინება, მაგრამ მართო კბილის მოხინჯვა მე რას
მარგებდა. ერთიც ვნახოთ და დაწყლულული ჰქონოდა რამე.

ლიგურიო -- მართალსა ბრძანებთ.

ნიჩა -- გახარებულმა იმიოთ, რომ ჯანმრთელი იყო, ჩავავლე ხელი,
ძალისძაღვით შევათრიე საწოლ ოთახში და ჩავუწვინე
ლუკრეციას. ცოტა ვაცალე და მერე ხელით მოვუსხინჯე ერთი
ადგილი. თუ არ დავრწმუნდი, ჰარი-აჰარად ვერვის ვენდობი!

ლიგურიო -- შექების მეტი რა დამრჩენია. ისე გულდაგულ
ჩაატარეთ ეს ყველაფერი.

ნიჩა -- როცა დავრწმუნდი, ყველაფერი იყო წესრიგში, კარი
მივხურე და მივჯექი მეც ბუხრისპირას. სომ მოგახსენეთ,
იქვე თვლემდა ჩემი სიდედრი. გათენებამდე ვისაუბრეთ
ძალიან ბევრი.

ლიგურიო -- გი მაგრამ რაზე საუბრობდით?

ნიჩა -- ლუკრეციას სიხულეღზე. რა ჯვარზე გვაცვა, იწუწუნა
რამდენი თვითონ. მერე მეშკვიდრეც გავისხენე, რომელიც
უკვე შეჩვენება, რომ აქვე დარბის. ამ დროს ხუთი დაჰკრა
საათმა. არ დავაყოვნე, ვდურთე თავი საძინებელში. ძლივს
ავაბდგენი ის უგვანო ჩემს ცოლს და ლოცინს.

ლიგურიო -- ამის კი შეგრა.

ნიჩა -- გაუტკბა სულელს. როგორც იქნა, წამოვაცენე. მერე კი
თქვენის დახმარებით გამოვაძვეე.

ლიგურიო -- ვერაფერს იტყვი, დიდებულად აღსრულდა გეგმა.

ნიჩა -- მართალი რომ ვთქვა, მგლოდება.

ლიგურიო -- ვინ გეცოდებათ?

ნიჩა -- აბა, დაფიქრდი, ერთი ღამისთვის უნდა მოკვდე სულ
მთლად კეგელი.

ლიგურიო -- ნეტავი თქვენ, არ გადამრიოთ, ყველას ჩვენ-ჩვენი
დარდი გვაქვს ოხრად.

ნიჩა -- შენც მართალი ხარ. ერთი ხული მაქვს, როდის ვნახავ
ჩვენს ძვირფას მაგიტრს, რომ ამ კეთილი დასასრულით
ერთად ვიხაროთ.

ლიგურიო -- ის გამოჩნდება სადაცაა, აწი გამოვა. უკვე თენდება,
დრო დაგვიდგა მკვხედოთ სამოსს.

ნიჩა -- მეც გაღავიცვამ. ჩემს მეუღლეს შევადვიძებ და ვაიძულე
განიბანოს. მერე ეწვიოს ეკლესიას. თქვენც იქ მობრძანდით.
ფრატეს სომ უნდა გადავუხადოთ ამდენი მაღლი.

ლიგურიო -- სწორი ბრძანდებით. ასე მოვიქცეთ.

ბავოსკვლა მხსახვე

ფრა ტიმოთეო (მარტო)

ფრა ტიმოთეო -- მშვენიერი რამ მოიფიქრეს, ვანსაკუთრებით მოვიზიძლე ბოლო ხატყვებით. რა ხულეულია უბედური ნიჩა, დაკარგუნდი. მამ ჩემთან მოვადუნ. მეც წავალ და მინ დავუზღებო. იქ უფრო ძვირი დაუჯდებოთ მადლის გადახდა. ეს რის გამოჩნდა ლიგურიო და კალიმაქო?.. არც მათთვის მესალა, ხჯობს, ტამარში დაუჯდებო ნიჩას. ეს ორი ან თუ არ ვნახე, არაფერი. არც ჩემთან მათი მობრძანება ხატყვით დღესვე თუ არა, ხვალ ვეწვევი და მოვხატო მათა, თავ ვერგება, რახან შეპირდნენ.

ბავოსკვლა მხსახვე

კალიმაქო და ლიგურიო

კალიმაქო -- როგორც ვითხარი, საათის ხაშზე ცოტა მოვბრუნდი და ამქვეყნად ვიგრძენი თავი. ხიამოვინება, იცოცხლე, რომ მოვიდე ბევრი. მაგრამ ვფიქრობდი, რომ ვერ მქონდა მთლად კარგად საქმე. როგორც იქნა, გამოვუტყდი, მიყვარხარ ძეთქი, მე შენს იქეთ გზა არ მაქვს შეთქი. იხივ ვუთხარი, ამ დამეს უნდა ვუშაღლიდე შენს ხულეულ ქმარს და, რადგან ასე ჩერჩვია მესხრე ნიჩა, ჩვენ შეგვიძლია ხშირად შევხვდეთ, ძვირფასო ძეთქი. ცოლად მოყვანაც შევთავაზე. თღონდ ეს შენც, რომ დაქვნივდებო. არა მგონია, მარტო ამ ხიტყვებს ემოქმედა ლუკრეციაზე. ალბათ, ეს ღამეც შეადარა, დანარჩენ დახვს. და ჩემი კოვინაც შეადარა ნიჩას აღყრხთან. მან მათხრა ასე: "შენ იემშაკე. ჩემმა ქმარმა, მართლა ხულეულმა, შემოგაწვინა ჩემს ხაწოლში. ამ ამბავში დედამეშახ დიდი წილი აქვს. ბერძან გამწირა და სხვა რა დანარჩა, უნდა იყო ჩემი პატრონი. ჩემი ნებით ამისთანას არც ვიფიქრებდი. მეც შემიძლია ცოტა რამე წავამატო ჩვენს ხახარგებლოდ. ნიჩასთან უნდა დაახლოვდე. ეწვიეთ ფრატეს. მიწლით შეგვკრახ. შენც იარე ამ ჩვენს ხახლში, რამდენიც გნებავს და გადიღამებ, როცა იხურვებ. მაშინ ვერავინ აიღებს კმებს ჩემს შეხვედრებზე".

რა უნდა შეთქვა, მეზახუხა? ვნა ჩავყვალაძე. რადგან ვერაფერს ვახერხებდი, ან რახ ვიტყოდი. ჩემს აღმავრენას ვერა ხიტყვით ვერ გადმოვცემდი. ახლა ისე ვარ, არ მგონია, ხადმე ვინმე ჩემგან ფრენდეს ნეტარებისგან.

ლიგურიო -- მე ვხარობ შენი წარმატებით, ჩემო კეთილო. ისე, ზომ მოხდა ყველაფერი, როგორც ნატრობდი. აწი რაღა გქნათ, რით შევაგზოთ დღე დღეგანდელი?

კალიმაქო -- რა და, წავიდეთ უნდა საყდარს. ასე დავპირდი ჩემს მადონას. თავადაც იქ გვეახლება დედასთან და დოქტორთან ერთად.

ლიგურიო -- კარი გაიღო მათი ხახლის, ხმა აქ მომესმა. აი, ქალებიც გამობრძანდნენ, მოხდევთ მესხრეც.

კალიმაქო -- ჩქარა გაწვიოთ, იქ დავუხვდეთ, აჯობებს ასე.

ბავოსკვლა მხსახვე

მესხრე ნიჩა, ლუკრეცია, სოხტრატა

ნიჩა -- მე ასე ვფიქრობ, ლუკრეცია, ყოველი საქმე უნდა ვაკეთოთ მხოლოდ დეთის შიშით.

ლუკრეცია -- კიდევ რახმეს ზომ არ მიბრძანებთ?!

ნიჩა -- რა პახუხია?! რატომ მკადრებ უკადრის ხიტყვებს.

სოხტრატა -- ნუ გაიკვირვებთ. მღელვარებას ვერ იმოწრილებს.

ლუკრეცია -- ბრძანებთ, რა გნებავთ.

ნიჩა -- მე ახლა გავხვებ ჩქარი ნაბიჯით. მივალ ფრატესთან, გამოვიტხოვ. იგი შეგხვდებოთ და მიგაცილებთ ხალოგამამდე. დღეს დილით ახლად იშვი, ასე მგონია.

ლუკრეცია -- გასწიეთ მაშინ, რაღას უღგვხართ?

ნიჩა -- რა თამამი ხართ, რაშია საქმე (განზე გადგება.) ცოცხალმკვდარი გი იყო გუშინ.

ლუკრეცია -- ჩემს ხითამამეს თქვენ შეუწყვეთ ხელი, მესხრე.

სოხტრატა -- ფრატე მონახეთ. თუმც, შეჩერდით, თვითონ გამოდის.

ნიჩა -- აგერ არ არის.

ბავოსკვლა მხსახვე

ფრა ტიმოთეო, მესხრე ნიჩა, ლუკრეცია, კალიმაქო, ლიგურიო, სოხტრატა

ფრა ტიმოთეო -- კალიმაქო და ლიგურიომ შემატყობინეს, რომ მიბრძანდებოთ. ხწორედ ამიტომ გამოვედი თქვენს შესახვე დრად.

ბავოსკვლა მხსახვე

ფრა ტიმოთეო (მარტო)

ფრა ტიმოთეო -- მშვენიერი რამ მოიფიქრეს, ვანსაკუთრებით მოვიზიძლე ბოლო ხატყვებით. რა ხულეულია უბედური ნიჩა, დაკარგუნული. მამ ჩემთან მოვიდუნ. მეც წავალ და მინ დავუწვდები. იქ უფრო ძვირი დაუჯდებოთ მადლის გადახდა. ეს რის გამოჩნდა ლიგურიო და კალიმაქო?.. არც მათთვის მესალა, ხჯობს, ტამარში დაუფხვდე ნიჩას. ეს ორი ან თუ არ ვხაზე, არაფერი. არც ჩემთან მათი მობრძანება ხატყვით დღესვე თუ არა, ხვალ ვეწვევი და მოვიტყვი იმას, რაც შერგება, რახაც შეპირდნენ.

ბავოსკვლა მხსახვე

კალიმაქო და ლიგურიო

კალიმაქო -- როგორც ვითხარი, საათის ხაშვე ცოტა მოვბრუნდი და ამქვეყნად ვიგრძენი თავი. ხიამოვინება, იცოცხლე, რომ მოვიდე ბევრი. მაგრამ ვფიქრობდი, რომ ვერ მქონდა მთლად კარგად საქმე. როგორც იქნა, გამოვუტყდი, მიყვარხარ ძეთქი, მე შენს იქეთ გზა არ მაქვს შეთქი. იხივ ვუთხარი, ამ დამეს უნდა ვუშაღლიდე შენს ხულეულ ქმარს და, რადგან ასე ჩერჩვია მესხრე ნიჩა, ჩვენ შეგვიძლია ხშირად შევხვდეთ, ძვირფასო ძეთქი. ცოლად მოყვანაც შევთავაზე. თღონდ ეს შენც, რომ დაქვრივდებო. არა მგონია, მარტო ამ ხიტყვებს ემოქმედა ლუკრეციაზე. ალბათ, ეს ღამეც შეადარა, დანარჩენ დახვს. და ჩემი კოვინაც შეადარა ნიჩას აღყრხთან. მან მათხრა ასე: "შენ იემშაკე. ჩემმა ქმარმა, მართლა ხულეულმა, შემოგაწვინა ჩემს ხაწოლში. ამ ამბავში დედამეშხაც დიდი წილი აქვს. ბერძან გამწირა და სხვა რა დანარჩა, უნდა იყო ჩემი პატრონი. ჩემი ნებით ამისთანას არც ვიფიქრებდი. მეც შემიძლია ცოტა რამე წავამატო ჩვენს ხახარგებლოდ. ნიჩასთან უნდა დაახლოვდე. ეწვიეთ ფრატეს. მიწრით შეგვკრახ. შენც იარე ამ ჩვენს ხახლში, რამდენიც გნებავს და გადიღამებ, როცა იხურვებ. მაშინ ვერავინ აიღებს კმებს ჩემს შეხვედრებზე".

რა უნდა შეთქვა, მეზახუხა? ვნა ჩავყვალაძე. რადგან ვერაფერს ვახერხებდი, ან რახ ვიტყოდი. ჩემს აღმავრენას ვერა ხიტყვით ვერ გადმოვცემდი. ახლა ისე ვარ, არ მგონია, ხადმე ვინმე ჩემგან ფრენდეს ნეტარებისგან.

ლიგურიო -- მე ვხარობ შენი წარმატებით, ჩემო კეთილო. ისე, ზომ მოხდა ყველაფერი, როგორც ნატრობდი. აწი რაღა გქნათ, რით შევაგზოთ დღე დღეგანდელი?

კალიმაქო -- რა და, წავიდეთ უნდა საყდარს. ასე დავპირდი ჩემს მადონას. თავადაც იქ გვეახლება დედასთან და დოქტორთან ერთად.

ლიგურიო -- კარი გაიღო მათი ხახლის, ხმა აქ მომესმა. აი, ქალებიც გამობრძანდნენ, მოხდევთ მესხრეც.

კალიმაქო -- ჩქარა გაწვიოთ, იქ დავუხვდეთ, აჯობებს ასე.

ბავოსკვლა მხსახვე

მესხრე ნიჩა, ლუკრეცია, სოხტრატა

ნიჩა -- მე ასე ვფიქრობ, ლუკრეცია, ყოველი საქმე უნდა ვაკეთოთ მხოლოდ დეთის შიშით.

ლუკრეცია -- კიდევ რახმეს ზომ არ მიბრძანებთ?!

ნიჩა -- რა პახუხია?! რატომ მკადრებ უკადრის ხიტყვებს.

სოხტრატა -- ნუ გაიკვირვებთ. მღელვარებას ვერ იმოწრილებს.

ლუკრეცია -- ბრძანებთ, რა გნებავთ.

ნიჩა -- მე ახლა გავხვებ ჩქარი ნაბიჯით. მივალ ფრატესთან, გამოვიტხოვ. იგი შეგხვდებოთ და მიგაცილებთ ხალოგამამდე. დღეს დილით ახლად იშვი, ასე მგონია.

ლუკრეცია -- გასწიეთ მაშინ, რაღას უღგვხართ?

ნიჩა -- რა თამამი ხართ, რაშია საქმე (განზე გადგება.) ცოცხალმკვდარი გი იყო გუშინ.

ლუკრეცია -- ჩემს ხითამამეს თქვენ შეუწყვეთ ხელი, მესხრე.

სოხტრატა -- ფრატე მონახეთ. თუმც, შეჩერდით, თვითონ გამოდის.

ნიჩა -- აგერ არ არის.

ბავოსკვლა მხსახვე

ფრა ტიმოთეო, მესხრე ნიჩა, ლუკრეცია, კალიმაქო, ლიგურიო, სოხტრატა

ფრა ტიმოთეო -- კალიმაქო და ლიგურიომ შემატყობინეს, რომ მიბრძანდებოთ. ხწორედ ამიტომ გამოვედი თქვენს შესახვე დრად.

ნიჩა - Bona dies, მასალ.

ფრა ტიმოთეო - ივოცხლე, შვილი. თქვენ კი, მადონა, ვახურვებდით უნაკლო პირმშობს.

ლუკრეცია - დმერთმა ინებოს.

ფრა ტიმოთეო - დმერთმა თქვენთვის უკვე ინება.

ნიჩა - ხაყდარში ვხედავ ლივუნიოს და ძვირფასს მაგისტრს.

ფრა ტიმოთეო - ხწორი ბრძანდებით.

ნიჩა - ერთი აქ უნშეთ.

ფრა ტიმოთეო - მობრძანდით აქეთ.

კალიმაქო - გფარავდეთ დმერთი.

ნიჩა - აი, მაგისტრო, ჩემი მფუდლე, მიეცით ზელი.

კალიმაქო - ხიაშოვნებით.

ნიჩა - ეს კაცი უნდა დაიხსოვო, ლუკრეცია და უმადლოდეს ხიკვდილამდე. იგი რომ არა, ვერახოდეს ველირხებოდით ნანატრ მჭკვიდრეს, პატრონს ჩვენი ბოლო დღეების.

ლუკრეცია - მაგისტრი ისე ძვირფასია ჩვენთვის, მესგერ, ნათლიად უნდა გავიხადოთ და დავახლოვდეთ.

ნიჩა - აი, ეს მომწონს. დღეს ხადილს ვმართავ. მაგისტრს მოვიწვევთ და ლივუნიოს.

ლუკრეცია - აუცილებლად.

ნიჩა - ასევე ვაძლევა მათ გახადებს ქვედა ოთახის. ეს ნიშნის იმას, ჩვენი კარი ოქვენთვის დიაა. თანაც ორთავე უქადად ცხოვრობს, ხაბრალოებს უჭინთ ძალიან

კალიმაქო - ვიდებ გახადებს. მენდეთ, ვეცდები, დიდი ხნით თავი არ მოგანატროთ.

ფრა ტიმოთეო - ხად არის ფული გახადეში უბოვართათვის?

ნიჩა - მამაო, ჩემგან პირის გარეხვა ჯერ არხად თქმულა. დღესვე მიიღებთ დანაპირებს, შებინდებობდის.

ლივუნიო - ხირო გამოგვჩა, ჯილდო, აღბათ, მასაც ეკუთვნის.

ნიჩა - რახაც მომთხოვს, არ ვიხვე უკან. ჩემო ძვირფასო, ფრატეს

ლოცვისთვის ხომ ვრგება ჩვენგან რადაცა.

ლუკრეცია - ათ გროსს თუ მიხცემთ, კარგი იქნება.

ნიჩა - მოკლედ გამყიდეს.

ფრა ტიმოთეო - ხედავთ, ხოსტრატა, რა კარგია დამჯერე შვილი. ხოსტრატა - მეც ეს ყოველი ძალზე მახარებს.

ფრა ტიმოთეო - შევიდეთ ხაყდარს. უნდა ვილოცოთ, როგორც წესია. შემდეგ პურობას შეუდგეთ, იმხიარულეთ. მაყურებელო, ნუ გექნებათ იმის იმედი, რომ კვლავ გვიხილავთ. ჩემთვის საქმე ახლა იწყება - მრეგლი მომყოფის. ამათ რომ ხედავთ, ცოტა ხანში სხვა კარით გავლენ. კაყოფილები დაუყვებიან ბილიკს შინისკენ. გემშვიდობებისა, ძვირფასებო, კეთილად გველოთ.

გაღიშ სიმონი

მაციაველი

წიგნიდან "რეფორმაცია"

ნიკოლო მაციაველი (1469-1527), ძირძველი ტოკანიური ხაგვარეულო წარმომადგენელი, ფლორენციაში დაიბადა. იგი ნამეტი წლის განმავლობაში ფლორენციის კანცელარიის მდივანი იყო, მნიშვნელოვანი წვლილი შექმნდა ხაშინაო ბოლიტიკის კურსის ფორმირებაში და სხვადასხვა დიპლომატიური მისიის შესრულებაზე უწევდა. როცა მთავრობა, რომელსაც იგი უსახურებოდა, 1512 წელს დაეშო, ახალი ზეღისუფლების წარმომადგენლებმა იგი გააძევეს.

მწარედ იმედგაგრეუბულმა ხოფელს მიაშუარა, ხადაც სრულიად განმარტოვდა და მოკრძალებული ცხოვრებით ცხოვრობდა. მისი ერთადერთი ნუგეში მისივე ბიბლიოთეკა იყო. "როცა მოხადა მოვდებოდა, -- მოგვითხრობს იგი, -- ვბრუნდები შინ და ჩემს კაბინეტში ნეედივარ. ზღუბულზე ერთვებ ყოველდღიურად ხაშმარ ტუჭყიან სამოსს და ხამეფო ტანხაძმელს ვიცვამ. ასე ძორთულ-მოკაზმული ვუახლოვდები გარდახული ებოქების მოაზროვნეთა თავყრილობას... იქ მე შინაურულად ვგრძნობ თავს, ვესაუბრები მათ, ვეკითხები, რა მიზეზები ედო ხაფუძვლად მათ ამა თუ იმ ქმედებას და იხინიც არ მამადლიან პახუზს (...). დავწერე პატარა წიგნი სახელმწიფოს ზეღისუფლების შესახებ".

ეს წიგნი განუღაოთ შემდგომ სახელგანთქმული "მთავარი". მასში მაციაველი ამ აზრს ავითარებს, რომ მარქტიკულ ბოლიტიკას და ეთაგას შორის დრმა უფხვრული არხებობს. მაციაველი ფიქრობდა, რომ ადამიანები ხიხარბით არიან შეპყრობილი; იხინი უმადურნი და მერყენი, ეალბნი და მოშვეჩენი არიან და მთავარნი, თუ მას ხელო წარმატებოს მართოს ქვეყანა, მათი ეს თვისებები უნდა გაითვალისწინოს.

ამიტომაც არის ამ წიგნში შექმნილი ღომისა და მელიის თვისებები, ანუ ძალა და ვმმაცია. მისი აეტორის აზრით, მთავარნი უნდა უკუღებდელეოს ის თვისებები, რის გამოც ზალბი ადამიანს კეთილ გავად მიიჩნევს, რადგანაც იგი ზმირად იმუღებულა, სახელმწიფოს ინტერესებისათვის ერთკულების, ნდობის, კელმოწყალობის, ადამიანობის და რელიგიის მოთხოვნათა ხაწინა-

აღმდგომად იმოქმედოს. და მას უნდა ჰქონდეს იმის უნარი, რომ გარემოებისა და მიხედვით ქარის ქროლვას აჰყვეს, უნდა შეეძლოს ბედის ტრიალს შეეგუოს და, თუ ეს აუცილებელია, ბოროტებაც ჩაიდინოს.

ეს იმ დროისათვის სავსებით ახალი თვალსაზრისი იყო, რადგან ავგუსტინესა და თომა აქვინელის შემდეგ ითვლებოდა, რომ სახელმწიფოს მართვა და ეთიკა განუყრელად უკავშირდებოდა ერთმანეთს.

ფილოსოფოსებმა თითქმის ერთხმად დაგმეს ეს წიგნი მისი მწარე ცინიზმისა და თვალთმაქცობისაკენ ნოწოდების გამო. მაგრამ მმართველნი მოზიბლა მაკიაველის ნააზრევმა. კარლოს, კატარინა მედიჩი, ჰაინრიხ და ჰაინრიხ, ვილჰელმ ორანიელი ფლობდნენ ამ წიგნს და, როგორც ჩანს, გულდასმით სწავლობდნენ კიდევ მას. ინგლისის დედოფალი ელისაბედიც იყენებდა პრაქტიკულად მის პრინციპებს. წიგნს მთელი ევროპა დაეწაფა და ტერმინი "მაკიაველიზმი" მყარად დამკვიდრდა ევროპის ხალხთა ლექსიკონში.

გერმანულიდან თარგმნა ლევან ბრეგაძემ.